

◆ POVÍDKY ◆ JANBALABÁN

HØST

DÍLO I

POVÍDKY

POVÍDKY

2011

BRNO

JANBALABÁN

HOST

© **Jan Balabán** a dědicové, **2010**

© **Host** — vydavatelství, s. r. o., **2010, 2011**

(elektronické vydání)

Illustrations © **Martin Pecina**, **2010**

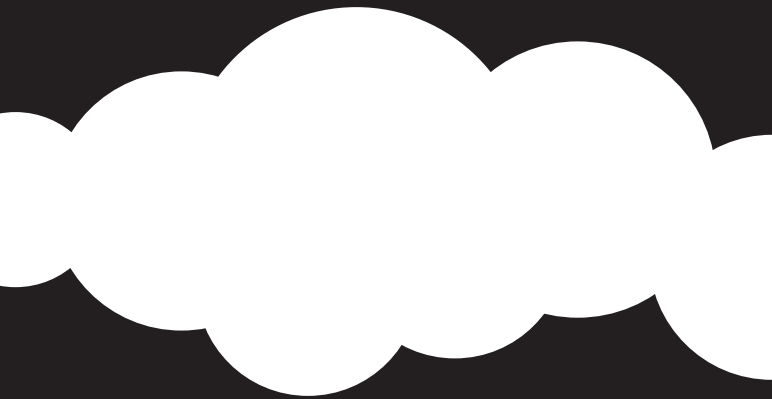
isbn 978-80-7294-537-5 (Formát PDF)

isbn 978-80-7294-538-2 (Formát ePub)

isbn 978-80-7294-539-9 (Formát PDF pro čtečky)

isbn 978-80-7294-540-5 (Formát MobiPocket)

STŘEDOVĚK

I

„Povídej mi o světle,“ řekla Ena a marně se snažila natáhnout jeho ruku nebo nohu, nebo alespoň okraj jeho šatů. Prostor kolem ní byl prázdný, a přesto věděla, že tu někde je. Kamenné stěny jeskyně odrážely šelest dechu a šramot jeho kroků. Nebo jsou to křídla? Letky ostré jako nůž se otírají o kamennou klenbu tam vysoko nahore, kam nikdo nedosáhne, kde nikdy nespočinula ničím dlaní. Vykročila za ním. Její bosá chodidla bezpečně četla důvěrně známé stopy v naplaveném písku. Mohla by tu i běžet, a taky běžela, za tím podivným šelestem, za tím podivným dechem, který ji předcházel stále dál v zákrutech tunelů a slojí.

„Když mi nepodáš ruku ani tvář, alespoň promluv, řekni mi, co je světlo?“

Světlo, byla náhle očarována tím slovem, tím seskupením zvuků, které nedává žádný smysl, a přesto, když je poprvé vyslovil, přeběhlo jí po kůži jako pohlazení. Spala tehdy ve svém výklenku na jemném písku nad řekou a najednou, jakoby ve snu, uslyšela ten zvláštní šelest. Někdo k ní přicházel. Někdo k ní sestupoval z výšky. Napřáhla před sebe ruku, zakroužila nad sebou roztaženými prsty, ale on se jí nedotkl. Byl tam někde, cítila jeho přítomnost.

„Kdo jsi?“ zeptala se. „Jsi tu, anebo jsi jen sen, sen někoho jiného?“

„Jsem tu.“ Jeho hlas na ni dopadal jako větrný písek. Dostala strach. Byl tak blízko, a přece nepoznán. Cítila jeho dech, ale nemohla najít jeho tělo. Mohla s ním mluvit, musel mít tedy ústa. Možná má ústa hebká, jemná ústa políbení, nebo chlupatá, plná ostrých, rvavých zubů jako thornous, možná nemá vůbec ústa, ale zobák ostrý, zahnutý, který se jako rýč zasekne do boku člověka — zobák pyrana. Choulila se ve svém výklenku. Kdyby jen mohla, zahrabala by se do písku. Věděla, že existují tyhle stvůry. Vylézají prý ze vzdálených slují, pouštějí se dolů po řece a zabíjejí lidi, vstupují do lidí a přetvářejí je ve svůj vlastní tvar a pak vraždí ostatní.

Lidem, do kterých vstoupil thornous, narostou po těle chlupy, prsty se změňí v drápy a ústa v zubatou tlamu, ze které vychází hluboké thornousí vrnění. Lidé, do kterých vstoupí pyran, obrostou šupinami a peřím, jejich krk je na omak podobný krku říční želvy, jejich ústa se změňí v zobák a jazyk v nůž, a z toho zobáku vychází pyraní syčení, podobné větru ve skulinách. Prchejte před nimi. Zalezte do děr, do výklenků, ponořte se pod vodu, zahrabte se do písku, jinak vás čeká smrt.

Toto vše si Ena pamatovala ještě z dětství. Nikdy se však s žádným z obou vrahů nesetkala. Několikrát slyšela křik a nárek, rachot kamení, po kterém kdosi vlácel lidské tělo, ale vždycky to byl jen sen někoho jiného. Když se něco takového stalo, lidé, kteří byli spolu, si vždycky říkali prastarou větu: „Není naše, co se nás nedotýká.“

Když se k ní přiblížil poprvé, cítila, že to není cizí sen, že dotyk může kdykoli přijít. Choulila se sama k sobě. Hlavu tiskla ke kolenům, rukama objímala své kotníky. Chtěla být co nejmenší. Chtěla se celého svého těla dotýkat sama, aby se jí nedotkl někdo jiný.

„Jsem tu s tebou,“ řekl ten, kterého si zvykla nazývat Hlasem.

„Thornous?“ zeptala se ustrašeně.

„Ne,“ odpověděl.

„Pyran?“ téměř zakřičela.

„Ne,“ řekl a pokračoval hlasem větrného písku: „Thornousi a pyrani přede mnou utíkají, kňučí a zalézají do svých doupat a chcípají, sotva se na ně podívám.“

„Podívám? Co to je?“ To nikdy neslyšela.

„Pohlédnu na ně, jako se teď dívám na tebe, a oni zemřou, jsou to přízraky tmy.“

„Co to je, podívám, pohlédnu, přízraky tmy, jakou řečí mluvíš, nedotknutelný?“

„Nerozumíš mi, protože neznáš světlo.“ To řekl a odešel. Už se neozvalo nic. Vodopád větrného písku ustal a Ena cítila, že je sama, že už není s ní.

Takto se s ním setkala několikrát. Přiblížil se vždy znenadání a znenadání odešel. Jednou se ho zeptala:

„Jsi člověk?“

„Jsem, ale ne jako ty, vidím tě a ty mě nevidíš.“

Zase tomu nerozuměla. *Vidět* — co to znamená?

Jindy se s ním setkala u řeky. Podle hlasu se jí zdálo, že je na druhé straně. Zeptala se ho:

„Jsi za řekou?“

„Jsem na dohled.“

„Co je to *na dohled*?“

Žádná odpověď.

„Jsi nedotknutelný, ty jsi ten nedotknutelný nade všemi sny?“

„Ne,“ odpověděl. „Nejsem nedotknutelný, jsem nedotýkaný, nepotřebuji se nikoho dotýkat, a přesto jsem s ním.“

„To cítím,“ odpověděla, „a proč já nemohu...“

„Neznáš světlo!“

16 Zase to světlo. Co to je? Je to kouzlo, které boží hranice mezi sny? Je to nějaký neznámý způsob, jak se dotknout člověka za řekou? Kolikrát seděla u řeky, dlaněmi hladila vlny ubíhající vody a všechny její myšlenky zoufale končily prvním zákonem: „Není naše, co se nás nedotýká.“ Nic víc není. Nemůže být. Nebylo. Když rozhazovala rukama kolem sebe, chmatala jen prázdnotu. Když vyplazovala jazyk, chutnala jen prázdňý vzduch. Když se vysvlékla donaha a celým povrchem těla poslouchala všechno to, co je kolem, co není její, cítila jen prázdnotu — nic není mého, co se mě nedotýká.

Zoufale se choulila sama k sobě, líbala svá kolena, své nohy a ruce, jako by těmi něžnými doteky mohla zaplnit prázdnotu mrtvého světa kolem. Světa, který lze naplnit jen sny, svými sny. Rostla v ní touha, aby se jí ta prázdňá cizota dotkla, celé najednou, jediným dlouhotrvajícím polibkem, v němž by byla ponořena jako dítě v životě matky. Té touze začala říkat Světlo.

Běžela za ním tak rychle, že se jí stopy jeskynních cest slévaly pod nohama v jeden beztvary proud, jedině od něj může získat Světlo, to Světlo, o kterém nikdo nic neví, o kterém ostatní lidé říkají, že to je jen kus cizího snu, jen nesmyslný dotek, *uťatý prst*. Ena se náhle dohadovala, že tento uťatý prst musí mít někde svou ruku, a tou že je on, který před ní prchá v zákru-tech tunelů a slojí.

Zastavila se, protože cítila, že i on stojí. Někde před ní nebo nad ní. Udělala krok a studená voda jí řekla, že stojí na samém břehu řeky.

„Jsi tu?“ zeptala se.

Je nad řekou, řekla si. Jestli umí létat jako netopýr nebo pyran, pak ho nikdy nedostihnu.

„Ty umíš chodit po vodě?“ zeptala se. „Dotkni se mě,“ zašeptala.

„To není to, co ti pomůže,“ odpověděl a pokračoval: „Dívám se na tebe, objímám tě očima, máš dlouhé tmavé vlasy a bílé čelo, stín na očích a dychtivá ústa.“

„Vůbec ti nerozumím!“ křičela do prázdna a brodila se vodou směrem k němu.

„Co mám na vlasech, že jsou tmavé, co je to tmavý? Co je to bílý? Co jsou to oči? To je žvatlání dětí, to jsou uťaté prsty!“

„Žvatlání dětí? Ano, určitě je to žvatlání dětí, máš pravdu.“

„Ale žvatlání dětí není k ničemu dobré, to se nás netýká.“

„Taky jsi byla kdysi dítětem.“

„Byla, ano, to jsem ještě neznala tvar světa kolem sebe.“

„Ani teď jej neznáš.“

„Jako dítě jsem žvatlala nesmysly — uťaté prsty.“

„Každý prst, i ten uťatý, má někde svou ruku.“

„Ale kde?“

„Ve tmě.“

„To je jen další uťatý prst. Povídej mi o Světle!“

„A světlo, to není uťatý prst?“

„Světlo, to je... já nevím...“ nedokázala pojmenovat ten úplný, nekonečný pocit políbení, který si stvořila ve svých úvahách.

„Jestliže ti mám povídat o světle, musím ti říct, že žiješ ve tmě, v temnotě slepého údolí.“

„To je mi srozumitelné asi jako vrnění thornouse nebo sykot pyrana.“

„Víš, co je tma?“

„Nevím. Já jsem tma? Ty jsi tma! Tma, tma je... Opravestimůra!“

„Co je to Opravestimůra?“ zeptal se Hlas.

„Tma!“ odpověděla Ena a rozplakala se.

„Ano. Je to tak, jak říkáš,“ odpověděl jí. „Konečně jsi to pojmenovala.“

„Nic jsem nepojmenovala,“ křičela na něj a udělala další krok, stála už po pás ve vodě.

„Nazvala jsi to. Od této chvíle je tma Opravestimůra.“

„To nic není!“ křičela a udělala další krok. „Je to vymyšlené slovo!“

„Ne, to je jméno tmy, to je jméno toho, v čem žiješ, v čem vy všichni žijete. Opravestimůra!“ Jeho hlas se děsivě rozléhal a lámal se o skalní stěny.

„Opravestimůra není světlo, je opakem světla, jako je chlad opakem tepla. Rozumíš tomu?“

„Tak trochu, vlastně ne.“ Ena stála už po prsa ve vodě. „My žijeme ve světě, do kterého vstupujeme svými doteky, svým sluchem a hlavně svými sny. Není žádný jiný způsob, jak žít ve světě. Není naše, co se nás nedotýká. A jestliže svět je Opravestimůra, pak tedy žijeme v Opravestimůře, ale to nám nepomáhá. Rozumíš mi?“ Vztáhla obě ruce nad hlavu, ale nebyl tam. „Kde je světlo?“

„Všude,“ zaburácel nad ní vodopád větrného písku. „Všude! Ty stojíš ve světle.“

„Já?“ Ena si uvědomila vodu objímající její tělo. „Nerozumím ti, já ti nerozumím! Já kolem sebe nic necítím, jen vodu a vzduch.“

„Ale cítíš,“ zašeptal Hlas a zdálo se, že je velice blízko, téměř se jí dotýkal. „Cítíš Opravestimůru, když

se choulíš sama k sobě, když hladíš svoje kolena a paže, když se dotýkáš svého břicha, své tváře, všude tam, kde se nedotýkáš, cítíš Opravestimůru, prázdnotu, strach, thornouse, pyrana, smrt.“ Jeho hlas hřměl mezi stěnamí jako padající kamení.

„Ano, teď ti rozumím, to všechno není Světlo.“ Ena náhle pocítila hrozný, svíravý strach, jako by všude kolem ní byly jen nože a nikde žádné stopy, po kterých by mezi nimi mohla projít.

„To je Opravestimůra,“ řekla jakoby pro sebe. To slůvko, které k ní přicházelo jako k malému děvčátku, to slovo bubák, kterým pojmenovávala cizí svět, vzdálený jejímu tělu. Slovo, které nikdy předtím nevysloвила nahlas.

„Neboj se jí,“ zašeptal Hlas. „Už jsi ji pojmenovala, už o ní víš.“

„Už o ní vím, ale nevím jak, nevím nic... o... Světle. Když jsem o ní nevěděla, mohla jsem v ní žít, teď v ní žít nemohu. Je to hrozné! Já teď půjdu a dotknu se tě a získám světlo!“

„Nedělej to,“ hlas nad ní zněl varovně, „stojíš na dně řeky, ještě krok a je tam hlubina, utopíš se.“

„Ne, není tam hlubina, ty nechceš, abych se tě dotkla.“

Vykročila. Jeden krok. Vymrštila ruku daleko před sebe.

„Kde jsi!“ Křičela a tloukla rukama do prázdného vzduchu a do prázdné vody. Nikde žádné stopy. Prázdnota a smrt se dotýká celého jejího těla, ne jako v životě matky, ale jako ve chřtánu Opravestimůry. Tak končí sen, ze kterého zbude jen uťatý prst v cizím snu. Voda ji začala dusit.

„Jsem tu.“

Ena nevěděla, zda ta slova skutečně slyší, nebo zda hoří jen v jejím vědomí. A potom se jí dotkl. Pevným lidským stiskem uchopil její předloktí a zvedl ji. Nesl ji vodou kus zpět, až její třesoucí se nohy narazily na kamenný schod. Ještě kousek a už tu byly stopy na dně, stopy, které vedly ven. V té chvíli ji pustil. Stála opět po prsa ve vodě a hladila si předloktí, na kterém ulpěl dotyk jeho silné lidské ruky.

„Co to je? Co to je?“ ptala se změněným hlasem.

„Světlo,“ odpověděl.

„Jak to, že jsi věděl... jak jsi mohl vědět o té propasti na dně?“

„Viděl jsem ji.“

„To tedy znamená vidět.“ Pomalu vystupovala z vody. „Ale já nevidím, ani propast, ani tebe, co vidím?“

„Vidíš Opravestimůru?“

„Ano, vidím Opravestimůru takovou, jaká je, její tvar.“

„A jak to děláš, že ji vidíš?“

„Dívám se na ni.“ A tu se Ena chytla za ústa, jakou řečí to vlastně mluví, najednou poznala, že vidí.

„Ale jak se dostanu ven? Jak se dostanu ke Světlu?“ Znovu se dotkla svého předloktí. „Všechny stopy, které znám, začínají a končí v Opravestimůře.“

„Dělej to jako já,“ odpověděl jí Hlas. „Chod' tam, kde nejsou žádné stopy.“

Ena zůstala bezradně stát, cítila, že on už tam není, že je sama. Opravestimůra ji oddělovala ode všech věcí, které teď byly její, i když se jí nedotýkaly. Ona jen věděla, že je nevidí.

Vypadl jsem z vlaku, a tak tu sedím. Nakonec jsem si našel i práci. Ne, nepracuju v obchodním domě, žádné tu nejsou. Paní Gavlásková to v místním konzumu zastane sama, jen občas jí pomáhá debilní Kaločův Jarek. Nepracuju ani na pile, žádné tu nejsou. Tady kolem rybníků rostou jen vrby, topoly a olše a ty se nehodí ani na otop. Kdepak pila, chlapi v oranžových montérkách, vůně čerstvého dřeva a benzínu. Naše stromy drží svými kořeny staré hráze a ty zas drží nehnuté stojaté vody našich nehlubokých rybníků. Prostě tady dělám. Vlastně vůbec nic. Chodím kolem rybníků ještě s pojebným, někdy taky sám. Vlastně, někdy děláme, tuhle jsme spravovali ještě s pojebným stavidlo a to byla fuška. Někdy to dělám taky sám, už jsem se to naučil. Od té doby, co jsem vypadl z vlaku, už uběhlo pár let. Pojebný říkal, že jsem zaměstnancem Vodních děl, a taky že jo. Nikdy jsem tomu nerozuměl, ale teď znám ty naše vodní díla perfektně. Rybníků je šest, jsou skoro stejný, jeden se dá přepustit do druhého, a ještě jsou tu kanály a je to hrozně složitý.

Sedím na betonové lávce, kdysi jsme ji tu s pojebným stavěli. Napsali jsme tam dolů letopočet klacíkem do mokrého betonu, ten tam bude na věky věků — 1987 —, to už je let, ale jména jsme tam nepsali, jak se říká tady u nás: Jména hloupých na všech sloupích.

Sedím tu a svačím chleba s tlačenkou, támhle skočila do vody ondatra, taková krysa, ale kožich má pěkněj, no, mrcha, ještě aby ji to tak vcuclo do čerpačky, to by nám chybělo, už slyším pojebnýho, jak nadává a tahá tu mrtvolu z ucpanýho česla. Musíme tu s pojebným dělat všechno sami. Ty naše Vodní díla! Ondatra zmizela kdesi pod břehem, asi tam má noru, potvora. Vy-táhnu z kabely flašku režné, u nás se pije hlavně režná, no a taky ještě desítka, ta se ale pije vzadu u Gavlásků ve kšeftě. To se sedí na bednách, takovej je tam vzadu upravenej plac, a tam se pije desítka z flašek. U nás se pije pivo z flašky. Já jsem kdysi píval pivo jenom ze skle-nic, já jsem kdysi pil všelijaký drinky v podnicích. Teď se napiju režné, režná je dobrá, piju jí hodně. U nás se vůbec hodně pije, není moc co na práci.

Chlapi se scházejí někdy na odstavné, tam u řep-ného pole, co jsou starý vagóny odstavený, rezavý, úplně zničený, zarostlý lebedou a lopuchama, tam se chlapi scházejí a paří tam v těch prázdných vagónech. U nás se hodně paří všude, není moc co na práci, a tam se paří dobře, je to ukrytý, tam nepřijdou četníci a paří se tam se ženskýma. Tam může mít každý pro sebe celý kupé. U nás se ale moc nebouchá, není na to chuť, nebo co. Chuť je na pití, na režnou nebo desítku nebo obojí, ale to je prasečina, to já nedělám... ale no, taky to někdy dělám, ale pak mě bolí hlava a ráno se mi chce brečet, mám kocovinu. U nás máme často kocovinu, to je od pití. Když mám kocovinu, tak si vždycky vzpomenu, jak jsem vypad z vlaku, jak jsem se kutálel ze svahu, vždycky pak řeknu pojebnýmu, že já jsem moh klidně pracovat třeba v obchodním domě nebo na pile nebo v akademii, a on, pojebný, mi řekne, že jsem debilní. Tady u nás je hodně debilních lidí, to je, když se chlastá a bouchá, a pak,

abych pojebnýho naštvál, nakreslím klacíkem do písku takový jakoby čínský znak.

Já jsem se kdysi zajímal o Čínu a chtěl jsem se naučit japonsky nebo čínsky nebo jak. Já tedy nakreslím znak a on neví, co to znamená, protože on se zajímá jenom o Vodní díla, o režnou a o desítku a taky o bouchání se ženskýma, o to se tu zajímáme všichni, co máme dělat. A tak pojebný vždycky ten můj jakoby čínský znak smaže botou a jdeme na občůzku a mě bolí hlava a chce se mi brečet. Tady u nás se chce lidem často brečet, to je kocovina a ta je z chlastu. Jenom já ji mám z toho, že jsem vypad z vlaku a spad jsem zrovna sem a už jsem tu navždycky zůstal, a teď jsem tak zhoblovaný, že si zaboža nemůžu vzpomenout, kam ten vlak vlastně jel. Asi do prdele, pojebný říká, že všechny vlaky jedou do prdele. Vždycky když po trati nad rybníkem nějaký prosviští, pojebný si odplivne a řekne: Už je v prdeli.

Pojebný nemá vlaky rád a já je nenávidím, protože nebýt vlaku, tak bych tady nesmrđěl, ale říkají, že bych smrděl někde jinde a tady jsou aspoň Vodní díla a režná a desítku a občas bouchání se ženskýma na odstavné, a tam, náhodou, mají některý sedadla docela zachovalý čalounění, ani z nich nečumí péra, to je pak přepychový. Už jsem přemýšlel o tom, že bych si nějaký to sedadlo odšrouboval a odnesl do boudy, kde bydlíme. To by pojebný koukal, pěkně starožitný čalouněný křeslo a on s těma svýma věčnýmá rybíma měchýřema a vnitřnostma vyvrhnutýma z kachen, který krademe z farmy. U nás se krade hodně, člověk musí někdy kromě pití taky něco sníst, no, a na oboje nám prachy jaksi nezbývají, jak by taky mohly.

Koukám, že jsem se tady na mostku pěkně namažal. U nás se kdekdo namaže kdekoliv, co taky, vždyť

i tak je to všechno jedno. No co, jsem vožralej, co se dá dělat, nikdy se nedá nic dělat. Co teda, pokusím se vstát a spadnu do kanálu a vcucne mě to do čerpačky, už slyším pojebnýho, jak nadává a cupuje mě z ucpanýho česla. Radši zůstanu pěkně sedět a budu se věnovat tomu, co zbylo ve flašce, anebo, když už jsem tak namazanej, moh bych si vymyslet třeba něco veselýho jako... že je tu hrozný hluk, rachot, a vítr jak blázen, vlnobití na rybníkách, vyplašený kačeny startujou z rákosí, panečku, to se sem řítí expresní rychlík, prima lokomotiva, starej dýzlák, to byly halt stroje. Ale co to, co to vidím, co to dělá ten semafor, vždyť on se spouští, je to možný, já myslel, že všechny vlaky jen pouští dál, že už je natrvalo zarezlej nahoře. Ten vlak zastavuje, do prdele, starej dýzlák, a on tu stojí, jako by se nechumelilo, fakt, lidi otvírají okna, koukají ven, no jo panstvo, co se to děje, že nejedeme do prdele, jak máme? To snad není možný, někteří dokonce lezou ven, na cigáro, beztak mají filtrovaný, svině, já jsem filtrovanou neviděl, no, od té doby, co jsem vypad...

Hrabu se na nohy, ale nějak mi to nejde, kdyby mi tak pojebný pomohl, no co, jsem ožralej a násep je vysokej, hergot, to je vejška, musím se tam vydrápat! Á, co je to za hvizd? Starej dýzlák, sakra, semafor jde nahoru a je to pryč, už jsou pryč, nahoře na kolejích je úplně prázdno, ještě že jsem tam nelez.

To jsem si teda vymyslel pěknou věc a flaška prázdná, kdyby tak ta ondatra vylezla z vody, moh bych ji po ní hodit. Radši si nakreslím svůj starý čínský znak, tomu aspoň nikdo nerozumí.

Talíř s večeří by se na stole vedle klíčů opatřených hliníkovými kroužky, kousků toaletního papíru a misky s drobnými vyjímal vskutku kuriózně, kdyby jí to už dávno nepřišlo jako ta nejsamozřejmější věc na světě. To tak, celý den sedět u hajzlu, a ani tu večeřu, to by se na to mohla... A tu se zarazila. Koupala právě hranolek nabodnutý na vidličce v louži tatarské omáčky, když jí přišla na mysl vzpomínka zasutá v paměti tak hluboko jako mladé ztepilé děvče v jejím nehezky rozkynutém těle. Jen knoflíky silonové rozpínací zástěry držely ještě pohromadě to, co se hrozilo roztéct v amorfním zoufalství po celém tom spoře osvětleném koridoru, kudy se chodilo k toaletám.

A tu se začíná příběh, který nikdy nepoznal světlo světa, snad jen žárovku v zaprášené kouli, snad jen výmysly těch druhých, kteří se domnívali, že ona vůbec nemyslí.

Zalíbil se jí chlap. Dlouho si to nemohla připustit, ani tehdy, když už z toho měla legraci celá hotelová restaurace. Ani tehdy, když pod vymyšlenými záminkami opouštěla svůj stůl a službu a vcházela do lokálu a skrze zástěnu umělých dyfmbachií hleděla jakoby nic ke stolu, kde právě seděl. Vždycky s těmi svými přáteli a s holkami hubenými a protivnými, kterým nikdy nepomněla připomenout, že tady se za toaletu platí, a ne

padesátník, ale celá koruna, i kdybys šla třeba desetkrát ze večer, ty, ty rajdo jedna.

Od těch dob, co hotel koupil soukromník, měla na vybranou, buď vypadnout a jít poklízet někam jinam, anebo si na sebe vydělat. To je zákon trhu. Tobě se to řekne, tobě tady kdejakej ksicht hned nepovídá, že už snad zaplatil dost za předražený pivo, a ne tak ještě za to, že ho jde vychcat do hajzlu.

26

Smažený sýr vychladl a ztuhl jako podrážka. To je život. Ale on tam někde je, ten kluk. Ani to nedojedla. Sebrala talíř a příbor a šla s tím do kuchyně. A rovnou kolem jeho stolu. Je to vysoký mužský, žádná vazba, spíš hubený, delší vlasy, takový milý. Ale ti jeho kamarádi, to jsou normální opilci a nadělají se sebou. Jeden jí tuhle řekl, že byl v Paříži, oni si teď taky jezďej, kam se jim zamane, a prý ani tam v tom kapitalismu se v restauraci za toaletu neplatí. Ale ona mu to dala. Řekla mu: „Nic mi neříkejte o Paříži, já jsem vyšla ze zvláštní školy.“ A byl klid. A nebyla to pravda. To její sestra vyšla, ona nikdy, ona přece začala chodit na gympl.

A tu pokračují chechtavé výmysly poťouchlých chlapců a těch jejich ženských, kteří mluví o jakém si umění, a přitom neumějí přiznat jednomu člověku právo na vlastní příběh, na příběh, který neznají. Nesnesou pomyslení, že o něčem nevědí. Tak jako jeden doktor přírodních věd, který sedí celou noc na balkóně u flašky čehokoli a trápí se tím, že existuje něco, o čem on neví. Někde ve vesmíru, někde tady v placaté buňce kůže, která se mu odlupuje z prstu, když si škrábe záděry až do krve. A všichni tak dopadnete, až vám vyschnou ty vaše kecy a romány, které si vymýšlíte o ženské, která sedí u záchodu a o které nevíte nic!

Prostě ses jí, Michale, líbil. Pouštěla tě bez placení a na nás ostatní byla jako pes. Zdálo se nám, že utratíme víc za hajzl než za pivo. Tobě lhala, že jsi platil pětikorunou a že už máš předplaceno na celý večer. Říkala ti kluku šikovný a šmírovala v jednom kuse kolem našeho stolu.

Já jsem přece taky byla vzdělaná a je mi teprve pět-
ačtyřicet, i když asi vypadám starší po všem tom chlastu. Když jsem ten gympl nedodělala taky kvůli takovému šikovnému chlapovi. I o děcko jsem potom přišla. A tady to všechno začalo, v tomhle hotelu. V tomhle zapadáku na Stodolní ulici, kam chodí chrápat polští trhovci a holky, co se prý brzo vdají do Německa, jenomže ten jejich zrovna ztratil pas. To je ten Memory motel. Tady si mě vodil na pokoj s prošlapaným červeným kobercem a kouřili jsme cigarety se zlatými prstýnky a pili šampaňské.

Takový kýč, Michale, člověk přisoudí vždycky jen někomu jinému. To se nám nestává.

Proto jsem se tu vrátila po letech, a ne zas tak po mnoha, jako hajzlbába.

Chápeš to, že větší pravdu má ten doktor, který si škrábe záděry a přemýšlí o tom, jak by ze čtverce mohl být kruh.

A nemohla jsem se dočkat, až ten můj zase půjde a bude hledat v peněžence korunu a já ho pošlu klidně dál, že jako zaplatí potom, a potom jsem po něm taky nic nechtěla. A on to věděl, i když dělal, že zapomněl. Měl to ode mě. Voda v trubkách a v pisoárech hučela a mě nikdy nezajímali ti chlapi, kteří u nich stojí, i když uklízet jsem to po těch prasatech musela. A teď tam zase stojí ten můj s rozepnutým poklopem. Jak asi vypadá.

A tu se romance napájí krutostí, se kterou bys chtěl žebrákovi položit peníz do dlaně a vzápětí jej

nakopnout do zadnice, až by mu ten peníz z dlaně vypadl. A potom bys třeba i klekl na kolena a pomohl mu jej najít v tom hnoji, ve kterém žije. On, ty ještě ne.

Když tam byl sám, občas jsem jakoby náhodou zašla až ke dveřím na pány, které zůstávaly často otevřené. Jen abych ho viděla, abych viděla, že je jiný než ti ostatní uchcaní pivaři. Jako tehdy na gymnáziu. Já mám pro milé vlasaté chlapy slabost. A všude tam proudí jen moč a voda, která tu moč splachuje. Když tam byl on, ten šikovný chlapík, skoro jako ten, co mi v tomhle hotelu na pokoji hrával na kytaru Memory motel, znělo mi to jako Niagarské vodopády, od kterých mi poslal pohlednici, potom co vzal v sedmdesátém sedmém kopce. A mně se chce brečet a je mi tak krásně. Jenom se bojím, že si najdou jinou hospodu. Všechno tu upadá, pivo není dobrý, sýr jako podrážka, obsluha už skoro nevychází na plac. Jde to dolů vodou jako ty Niagarské vodopády, ve kterých bych se nejraději utopila. Jenže, utop se v pohlednici, bábo střelená...

A tak jsme tam přestali chodit. To místo už vážně nestálo za nic. Ona už tam taky nedělá. Potkal jsem ji tuhle na zastávce trolejbusu. Vedla za ruku nějaký dítě. Asi to byla její vnučka nebo dcera.

Ty, a ten doktor, co po nocích trpí tím, že nezná věci, o kterých neví, ten vážně existuje. Ano, znám ho už dlouho. Možná bychom se k němu měli, Michale, připojit. Už nám ta Niagára nějak vysychá.

Nebylo to vůbec přátelské stvoření. To jen Jan a Marie lhali svým známým a návštěvám, že „tohle je náš miláček hodnej, drahoušek Tom“. Drahoušek Tom dokázal ležet celé hodiny stočený na křesle, mhouřit oči do světla a naslouchat Janově urputné hře na klavír. Vibrace patetických a hrdých tónů Chopinových klavírních kompozic procházely uvolněným tělem spící šelmy jako vítr korunou stromu. Tom spal a pod jeho černým kožichem spaly i jeho černé choutky.

„A poslouchá mě snad jenom ten kocour,“ povzdechne si Jan, když obrací list a znova se noří do noci temné bolesti, do noci bílých křídel bijících o zavřená nebesa. Opět se mu zjevuje Marie v bílých šatech. Jeho, jeho, jeho Marie! Polož si mne na srdce... Spoj svůj život s mým... Okouzlení. Vír světla. V stříbrném dešti tónů jej opět zaplavuje nekonečná něha pro jeho malou holčičku, tak křehkou a zranitelnou.

Jan se propadá do tmy vypleněných katedrál, do tmy vyprahlé a pusté jak po chrlení krve. Záblesky zlata, které tu a tam zbylo na oloupených oltářích. Drobné pěsti mu opět tlučou do tváře. Marně, marně! Pro nás dva už není naděje, jen stáří, stáří... Zavěšen v tom pocitu jako srdce ve zvonu Jan bije do kláves a bledý, hrdý, kostěný Chopinův profil vychází jako měsíc nad sežehlou krajinou jeho života. Při posledním akordu

zadrnčí skla v knihovně. Janova brada spočine na hrudi, oči jsou zavřené. Tom zasekne drápy do potahu křesla, celý se nahrbí, jako by chtěl skočit, a jeho zdánlivě nečetné oči sledují zhroucenou postavu na klavírní stoličce pohledem číhajícího lovce.

Vejde Marie. Na podnose přináší konvici slabého čaje, dva šálky, cukřenku, citron a sušenky. Jan ještě stále setrvává ve své koncertní pozici, zatímco Tom už zase žoviálně přede. Marie položí podnos na stůl.

„Trochu čaje, vy kluci moji.“

Vysoká padesátiletá dívka s pevnými ňadry a vlasy jako len. Celý život byla krásná, celý ten čas hluboký jako pohled do vzácného zrcadla. Vždy kolem sebe ráda viděla modré květy hortenzií, vždy ráda naslouchala hudbě. Nikdy nikomu nedovolila a nedovolí...

„Jendo, uvařila jsem ti trochu čaje.“

...aby v její přítomnosti přestal být roztomilý. Aby se tak o ni otřel hrubým slovem nebo zpocenou rukou.

„Čaj!“

Jan se zvedl od klavíru. Šel tak nějak divně, jako by mu něco bránilo. Ano, už to viděla, kalhoty se mu vpředu napínaly, jako by, jako by mu stál. Znechuceně pohlédla stranou. Nepřítomně hladila Toma po hlavě a s nevolí sledovala svého manžela, jak si sedá do křesla a nešikovně si přehazuje nohu přes nohu.

Jako malá holčička jednou zahlédla svého tatínka pootevřenými dveřmi do ložnice. Z podolku košile mu vyčnívalo něco tmavého a dlouhého jako obušek. „A takovýhle pendreky cpou muži do žen,“ vysvětlovala jí Adriana, když se spolu schovávaly v hedvábí šatů a spodniček v matčině šatně. Adri vykrvácela při porodu. Zradila. Jistě to bylo od toho. Ani na pohřeb jí Marie

nemohla jet. V rakvi byla určitě krev, která ještě pořád vytéká z té hrozné rány, z té zrady.

„Vid', Tomíku.“ Tom vrněl jako spokojená pícka. Marie ho pěstěnou rukou hladí pod bradou a pokolikáté za těch třicet let si říká, jaké štěstí, že se zamilovala do tak tolerantního a jemného muže, jako je Jan. Občas je, pravda, nevkusný, ale to už je ta jejich nátura. Jenda, jediný muž, se kterým může žít, který ji chápe, který se ji naučil mít rád.

„Sušenku?“ Přisune skleněnou miskou o několik centimetrů blíže k jeho koleni.

„Rád,“ odpoví Jan bezmyšlenkovitě a vsune kulatou oplatku do vyprahlých úst.

Marie pohladí Toma pod bradou, hladí ho na břicho, probírá jemné, dlouhé, černé chlupy, jak je hebký, jak je milý a teplý. Něžný dotyk jako by ji uspával... Aú! Hrozná bolest jí projela rukou až k rameni.

„Tome! Jendo!“ Po hřbetu její ruky se táhnou tři červené šrámy po kočičích drápech. Tom sebou mrskne a zmizí jako stín. Jan k ní spěchá s kapesníkem, ruce se mu třesou, když jí z ruky stírá krev, a nemůže, nemůže to zavázat. Bledou, potřísněnou Marii zaplavuje temnota.

Uprostřed noci se Jan probudí. Mokrý sen. Povzdechne si tak zhluboka, jako by se snad už neměl nikdy více nadechnout. A přesto je dílem rád, že se mu takovéto věci ještě přiházejí. Jaká ohavnost? Charlie Chaplin plodil děti do osmdesáti let, a on, Jan? On je ten šašek. On by měl chodit s hůlčičkou a s buřinkou v nemožně plandavých kalhotách. On je ten pierot, který třicet let dobývá svou ženu. Svou paní. Vlasy jako len a pevná ňadra. Kdyby je měla ze sádry, vůbec by na to nepřišel.

Co já mohu, co já?!? Nikdy neprorazit, nikdy nevyrazit. Jak taky jinak. Já bych vás chtěl vidět, všechny, jak

byste hráli. Vy frajeři, vy kurevníci, vy vypráskaní maestrové! Umíte taky něco jinýho? Myslíte taky někdy na něco jinýho? Bože, jsem já vůbec ještě člověk? Marie, poškrábaná, poškozená Marie, čím to tu žijeme? Třicet let!

Mladý, zpocený v polní uniformě stál Jan u pultu v kantýně a upřeně hleděl na tu holku. Ve tmě za oknem vrčely motory nákladních aut čekajících na mužstvo, ale rozkaz nasednout ještě nepřišel. Bigoši pijí kořalku. Poručík občas nahlédne dovnitř a zase beze slova zmizí. Ještě je klid a ještě pár minut bude.

Jan se na ni dívá celý večer. Oči se jí lesknou v přímé černých vlasů, které si každou chvíli poopraví drobnými bílými prsty. Úzká sukne se jí přes boky napíná a světlá halenka dává víc než tušit plnou černou podprsenku. Kantýnou proběhne další vlna nervozity, ale poručík opět zmizí beze slova. Jan se odlepí od pultu.

„Já jsem Gita, Milane,“ představí se mu ta ženská a Jan ji políbí na ústa. Jaké to asi je, mít jazyk v ústech ženy?

„Blázníš, tady?“

„Blázním.“

Gita musí zaklonit hlavu, aby jí nezlomil vaz. Jaké to asi je, dotknout se ženských prsů.

„Prosím tě! Tady?“

„Tady!“ Gita se pod ním svíjí jako had. Ostatní bigoši se smějí, chechtají se a řvou. Jan s Gitou se válejí po podlaze lepkavé pivem a špínou a trhají ze sebe šaty. Polepení tím svinstvem olizují svá těla. A pořád do ní, do ní. Gitiny nohy kopou do vzduchu a její křik se rozlévá jako proud krve. Jan sebou zmítá na kotnících spoutaný polními kalhotami zašněrovanými do vysokých bot. A najednou zazní píšťalka. Všechny uniformy běží jedním směrem. Křik, nadávky, zbraně a zásobníky

plechově cvakají. Gita, ještě stále zuby zaťaté, doslova ho do sebe saje. Zmítá se jako loď na laně. Píšťalka ječí. Nasedat! Nasedat! Jan ji musí ze sebe setřást, vyprostit se z ní. Zůstane ležet na zemi vzepjatá a nedodělaná a on ještě s holou zadnicí, ale už se samopalem přes rameno se drápe na korbu nákladáku.

Kdyby to aspoň byla pravda. Flanelové pyžamo je mokré a slizké, jako by jím někdo vytřel podlahu v kantýně ze snu. Přesto je Jan dílem rád, že se mu takové věci ještě přiházejí.

Marie se v noci probudí. Někde tu naříká dítě. Ten nářek je hrozný. Někdo tam dole pod oknem snad doslova týrá nemluvně. To přece není možné. To je přece hrozné! Vyklouzne z postele. Jan spí. Nějak divně se vrtí, asi se mu něco zdá. Auuuúúú. Hrůza. Marie běží k oknu. Nikde nic. A přece, tamhle na střeše garáže. Ale to je... To je náš Tom. Marie chce otevřít okno a zakřičet, ale tu ji zabolí rána na ruce a zůstane stát. Doširoka otevřenýma očima sleduje svého miláčka Toma a nějakou mourovatou kočku. Obcházejí se v kruzích a křičí jako týrané děti. Ona to vždycky věděla, že je to špatnost, že to musí bolet.

Marie se zamyká na záchodě. Jak hrozný je svět! Všude z něj trčí ty... Pláče a myslí na Adri, která z toho vykvrácela, myslí na svoji maminku, Bože, co ta musela vytrpět, myslí na Jana, jak šel dnes od klavíru. Myslí na sebe a pláče nad sebou. Co když dostane rakovinu a bude muset jít k ženskému lékaři a tam na ni budou šahat a poznají... Ach, Bože můj, ty všechno vidíš, shlédni na svou služebnici Marii. Bože, zůstaň se mnou, zachraň mě před rakovinou, zachraň mě před nimi přede všemi.

Ať tiskla dlaně k uším sebevíc, stále k ní doléhal křik šelem pářících se na střeše garáže. Bože můj,

zachraň před psí tlamou to nejcennější, co mám. Před rohy jednorožců... Otočila klíčem a vyšla ze záchodu. Aáúúúúúú, ruúúúááá, ječely kočky na střeše a z ložnice přicházel Jan, pyžamové kalhoty vpředu celé zmáčené.

„Jendo, proboha, podívej se na sebe! Jak jsi odporný, ty i ten kocour! Já už to nebudu trpět, rozumíš, už nebudu trpět!“

„Rozumím,“ odpověděl Jan a zmizel v koupelně.

34 Když se Marie druhého dne probudila, Janova postel už byla prázdná. Oblékla si župan, upravila se před zrcadlem a pak vyšla do salónu. Na stole nebyla připravena káva, klavír byl zavřený, noty schovány. Byt byl tichý a klidný, ničím nebylo hnuto. Opatrně otevřela dveře Janovy pracovny. Na jeho stole ležela otevřená kniha. Sklonila se nad ní a přečetla si podtržený řádek: „Jak jsi krásná, přítelkyně má...“ Přečetla ten řádek nahlas a představovala si, jak by jej přečetl on, jediný muž na světě, který jí rozuměl.

Za dveřmi se ozvalo známé zaškrábání.

„No pojd', Tome. No pojd', ty uličníku. Panička ti dá mlíčko.“ Postavila misku s mlékem hned za kuchyňské dveře, a jakmile k ní Tom přiběhl, zavřela za ním. Potom zvedla telefon a zavolala pana Vágnera z přízemí. V předsíni mu vysvětlila co a jak. Pan Vágner přijal potřebný obnos a pak rázně vstoupil do kuchyně, popadl Toma za kůži na hřbetě, nacpal ho do tašky a zapnul zip.

Potom si Marie oblékla nádherné šaty z černého barchetu, na talíř gramofonu položila Janovu zamilovanou desku Chopinových klavírních koncertů, přistoupila k zrcadlu a poopravila si vodopád vlasů plavých jako len. Usedla do křesla a rozplakala se zoufale a hořce jako žena, když je sama.

Rezavý lesík za autobusovým nádražím je plný papírků a hoven. Kolem navěky uzamčených dveří označených symboly sukni a kalhot sem chodívaly na stranu celé generace cestujících. A protože čas vlastně neexistuje, serou tam podnes, oni i budoucí.

A zatímco se tak děje, někde tu řve děcko. Bečí jako malý Němec, jako by snad ani neumělo česky. Ohlížel se po něm do všech stran, neboť věděl, že je jeho, i když ho nikdy nechtěl. Šlápl na něco, noha mu ujela. A když konečně zahlédl dětskou hlavičku svítící jako hlávka bílého zelí mezi rezavými smrkovými větévkami, ujela mu i druhá noha a on nezadržitelně sjížděl mazlavým korytem do páchnoucího dolíku na dně lesa.

Bééé, bééé, bé, ééé... ozývalo se nahoře. Škoda, škoda stokrát kletá, nebýt toho uklouznutí, jistě bych tě i česky naučil, ty nikdy nedojčený dojči. Takto však zřejmě skončím...

Neskončil. Zachytil se v jakémsi křoví na svahu. Kameny, které svým pádem strhl, teď žbluňkaly do žumpoidního potoka a on se ze všech sil držel chabých bezových kmínků a kopal nohama ve vzduchu. Po chvíli se přece jen vytáhl nahoru, tam, kde se mezi keři černal povědomý otvor. Nevěda co jiného počít, vlezl do něj.

Bečení dítěte sem nedoléhalo. Buď se už uklidnilo, nebo naříká někde na druhém konci lesíka. Postupoval

hloub a hloub do nitra kopce. Tma a vlhko. Jeskyně se rozšiřovala směrem dovnitř. Postupně tma jako by růžověla. Bůhvíodkud se tu bralo světlo. Za každým zákrutem prohřáté chodby bylo toho světla víc, až se nakonec chodba rozšířila v síň a tam uviděl, co nehledal. Překvapený a zmazaný bůhví čím, raději nevycházel ze stínu a jenom se díval.

36

Byla tu celá jeho rodinka, až na tu zavrženou hlávku zelí bečící venku. Blažena, jaká je z ní najednou máma. Jako by se celá trochu zvětšila. Fialový pléd má rozhalený i bílou košili pod ním. Veliká prsa a u nich maličká hlavinka dítěte. Nad klíčními kostmi se zvedá útlá volavčí šíje. Je to vůbec ona? Kojí, jako by hrála na nějaký nástroj. Starší chlapec v gázovém prádle k ní přiléhá jako barokní kupido s roztomile hloupoučkým úsměvem, a ten, ten prostřední, ten lump, ten vybijokno, ten vejškrabek, leží ve dřevěné postýlce, zašroubovaný jako špalík v ponku, a vesele se šklíbí opičími rty.

Tak tady jste. Tady jste se mi schovali a je vám dobře, že? Jak neskonale útulno, jak dokonale růžovo a zlato, říkal si ve svém páchnoucím stínu, i ten zašroubovaný lumpík, ten syn tisíce otců, se šklíbí docela spokojeně. Ale stačí jediný krok, jediný pohyb směrem k Blaženě (jak je možné, že je tak velká, tak plná, tak oblá, tak a tak a tak...) a ona snad pro samou lásku upustí dítě a vše se zvrhne v ten moment. Jeskyně se převrátí a rodinka, i s ním, bude vyšplouchnuta jako nočník do jezírka na dně lesa.

Jak se tu ale beze mě obejdou? Škoda stokrát kletá, aspoň je všechny mohl naučit německy. Ja, jawohl, i tebe, kupido, i tebe, vybijokno, a Blažena, ta by přitom taky leccos pochytila.

Naposledy obhlédl místnost: Blažena slastně odpočívala po kojení přihýbajíc si z láhve s mlékem, vejškrabek se pochechtával zašroubovaný v postýlce, kojeneček říhal a kupido rozsvěcel svíčku ve výklenku ve zdi. Plamének tenký jako lodyha se rozhořel do šířky a hle: Tady je otec. Namalovaný uhlem na zeď, takový dobrotivý výraz má, jako by právě vcházel do dveří s dobrou zprávou na rtech...

Když uviděl svůj mistrně vyvedený kontrfekt, dal se na ústup a za chvíli už zadkem rozhrnoval bezové keře v ústí jeskyně. Pláč i lítost ho opustily. Vzpomněl si na tu bílou hlávku zelí, na toho malého, kterého už konečně někdo musí naučit česky, jak se tu jinak vůbec vyzná... kdepak se zas ztratil, kdepak se mi vykutálel z aktovky. Hej, hej! Wer bist du?! Křičel a drápal se vzhůru posraným svahem.

Mrazivý mořský vítr se prohání nad obrovským vyasfaltovaným placem. Dva červené autobusy jsou titěrné a jakoby postavené ze stavebnice. Moře je skryto za betonovou hrází, za níž vyčnívají obludná tykadla přístavních mechanismů. A nikde žádný Jutský poloostrov. Žádná Kodaň plná milých lidí a vkusného porna. Jen šedé nebe a asfaltová pláň. Tak jsme tu. Tloušťící a hubeňouři. V batozích máme poznámkové bloky, knihy a své práce přeložené do angličtiny. Bude to vůbec někdo číst, ptal jsem se sám sebe, když jsem ještě na Moravě vázal do složky svůj ambiciózní kompilát o fasádách historicistních budov. Co mi asi Dánové řeknou na mé chytré postřehy o fašistoidních antických postavách a kašírovaných hradech. Neřeknou mi nic. Vůbec se s námi nebudou bavit. Teď to vidím zcela jasně, jako tu zeď, za kterou se skrylo placaté moře a konzervovaný křik racků.

Přichází důstojník v černé bundě s límcem z umělé kožešiny. Mluví na nás nesrozumitelným jazykem. Jeho obličej se skládá jen z kouřových brýlí, kníru a bílých zubů s výraznými mezerami. Jako by nám oznamoval, že Dánsko neexistuje. Což jsem si ostatně vždycky tak trochu myslel. Povídá snad něco o válce a o bordelu v evropských společenstvích. Vítr mu trhá už beztak úsečná slova od úst a nám nezbývá než se podřídít gestu jeho ruky obuté do kožené rukavice.

Je to dlouhá a směšná štrapáce od legračních autobusů přes celý ten nekonečný plac s kufry a batohy plnými studijních propriet. Tunely imigračního úřadu jsou vystlány černou gumou a nikde nikdo. Opuštěné přepážky, zastavené hodiny. Monitory počítačů zakryté plastickými kryty. Služební boty důstojníka rázně vrzají na vroubkované gumě. V obrovské hale ani živáčka. Jen nazelenalé světlo dánského soumraku. Skleněné dveře se samy otevřou, projdeme, a tu nás několik policistů opatrně naloží do vozidla, které ze všeho nejvíce připomíná školní autobus. A jedeme. Silnice je zahlobena pod úroveň okolní krajiny, takže vidíme jen šikmé svahy porostlé promrzlou trávou a bezlistými keři. Najednou odbočka. Závora jde nahoru. Útulný kasárenský dvorek. V přízemí baráku svítí dvě okna kantýny. Z pootevřených dveří se valí oblaka páry. Můžeme dovnitř. Konečně trochu světla. U vysokých pultů postávají dánští kluci ve vojenských kalhotách a zpocených nátělnících. Máme studijní grant na akademii na dva měsíce, a místo toho nás odvezli sem. Dánští skinheadi se dobrotivě smějí a ujišťují nás, že ty dva měsíce strávíme tady a nikde jinde. Tak už to v Dánsku chodí, a žádná univerzita nebo akademie neexistuje. Je válka a bordel v evropských společenstvích.

„A nahoru!“ zavelí kdosi. „Všichni k výtahu!“ Zastavím se ještě rychle u kantýnského pultu, chtěl bych... nic než pivo a rum a barevné drahé tyčinky tu stejně nemají. „Chtěl bych,“ říkám, a pak se zarazím...

„Já vím, že bys chtěl,“ odpoví mi kantýnská. Holka sotva sedmnáctiletá, čert jí kouká z očí. Má velkou pusku a vlasy odbarvené na dánský blond. Někoho mi připomíná. Pod bílou halenou nemá nic než špičatá

prsa a najednou mě drapne za předloktí a syčí: „Počkej, není kam spěchat.“

Počkám tedy, zatímco jsou ostatní tlouštíci a hu-beňouři z naší skupiny nakládáni do výtahu. Holka mi dává pivo a tyčinku corny. Rychle to všechno jím a piju, a je mi dobře, jako kdysi dávno za socialismu. Přidrží mě stále za ruku a povídá něco o tom, že se snad známe z jiného města nebo světa. Nerozumím jí dobře. Mluví hrozně anglicky.

Všichni Češi a Moravané jsou již naloženi do výtahu a já tu jako zázrakem stojím u pultu s kantýnskou v oblacích páry.

„Jmenuju se Ulrika, ale můžeš mi říkat jen Rika, just Rica, you understand.“

„A já se jmenuju...“

„Já tě znám!“ přeruší mě Rika důrazně a zaryje mi své nepořádně nalakované nehty do zápěstí. Mlčím tedy.

Přichází důstojník, kouřové brýle, knír a zuby. Chytá mě za límec koženou rukou, ale Rika, která na chvíli zmizela, je zase tu, na naší straně pultu. Přes bílou halenu má jen tak přehozenou těžkou koženou bundu s chlupy dovnitř. Z její velké pusy se sype rychlý proud nesrozumitelné řeči. Důstojník zpozorní a vzápětí mě pustí. Odpoví Rice cosi rychlého a ironického a pak se natáhne přes pult, div že si na něj nelehne, a z regálu si podá plechovku piva Tuborg. Odcházíme s Rikou směrem k výtahu provázeni chechotem růžových maníků v nátělnících.

Vyjeli jsme výtahem až do nejvyššího patra. Dveře se samy otevřely. Nádraží dlážděné dřevěnými kostkami. Na kolejích chrochtá motorová lokálka. Jen jeden vůz. Nastoupíme. Držím se tyče a Rika se drží mé paže a pokládá mi hlavu na rameno, jako bychom spolu

chodili už bůhvíjak dlouho. Napadá mě, jak ji musí koustat ostré beraní chlupy pronikající její tenounkou halenou. „Nestarej se. Není to tak zlé,“ odpoví jaksi unaveně. Jedeme jen několik set metrů. Vláček zastaví u cedule s nápisem Spa.

Rika mě táhne k východu. Najednou jsme sami na štěrkovém nástupišti. Projdeme kolem několika spících dřevěných budov pomalovaných kdysi veselými, dnes oprýskanými nápisy a zastavíme se před závorou. V boudě chrápe voják. Rika nadzvedne závoru a jdeme dál. Několik málo luceren ozařuje opuštěnou lázeňskou kolonádu. Jdeme jako milenci pod bezlistými stromy a zamračeným nebem. Rika se chce líbat, já ani nevím, ale líbáme se bez dechu. Odněkud ji znám, to je jisté. Její prsy se do mě zabodávají jako meče.

„Co bude dál, Riko?“ ptám se.

„Nic. Tady budeš bydlet,“ řekne a ukáže hlavou k růžové verandě, na níž jsou vyloženy desítky dřevěných kavalců bez matrací.

„A co potom.“

„Žádné potom. Tak to prostě v Dánsku chodí.“

„A co moje práce o fasádách historicistních operních domů?“

„Tu si dej pod hlavu!“

„A čím se přikryju?“

„Půjčím ti pro začátek bundu.“

„Tak to zase ne. Ty si necháš bundu a já pojedu zpátky na Moravu.“

„Myslím, že voják u brány se už jistě probudil. A do Moldavy odsud žádný vlak nejezdí.“

„Ale tak, vážně!“

„Vážně. Nějak to tu přes den protlučeš. A večer můžeš... docházet za mnou dolů do Gejíru.“

„Jaký gejzír?“

„Ale vždyť víš,“ zasmála se sprostě, ale jaksi unaveně mile. „Ta kantýna se tak jmenuje. Gejzír.“ Znovu se zasmála.

„A co ten voják.“

„Voják, aha, ten v boudě u závory. S tím to domluvím.“

A byla pryč. Ani bundu mi nenechala.

42 Lehl jsem si na dřevěný kavalec. Pod hlavu jsem si dal svůj ambiciózní kompilát a až do rána jsem hleděl přes ozdobné žbrlení verandy na těžká válečná mračna táhnoucí nad Jutským poloostrovem.

„Na vyhlídku se jinak než lanovkou nedostanete. Cesta pro pěší se v zimě zřítila a lesem je to nebezpečné.“ Chlapík vypadal, jako by věděl mnohem víc, ale když se jej na nic neptali, nechal si to pro sebe, přehodil si cigarilo z pravého koutku do levého a odcházel štěrkovou cestičkou v parku jako načuřený havran.

„Jdu koupit lístky,“ oznámila mu žena a ráznými kroky zamířila k pokladně z mramoru a skla.

„Já si ještě někam zajdu,“ řekl spíš pro sebe a odebral se na pánskou toaletu. Okénkem nad pisoáry se díval vzhůru, kde se na vrcholu hory tyčila věž. V odpoledním dešti vypadala jako hrozné sídlo temných mocností z pohádek. Opláchl si konečky prstů vlažnou vodou a vyšel do haly. Žena nikde. Jak jí to dneska slušelo v černém svetru s vlasy sčesanými dozadu, krátká sukně a vysoké boty, těžko by jí někdo hádal třicet let a dvě děti. Chvilí se procházel halou plnou neznámých lidí a pak zamířil ke dveřím s nápisem Cable Way.

Závěsná tramvaj již stála u nástupiště a nikde nikdo. Jen lana vedoucí skrz nedovřené lamelové dveře vzhůru až k černé věži. Vstoupil do kabiny. Rozhlédl se po své ženě. Sedělo jich tam sedm. Sedm žen v černých svetrech s vlasy sčesanými dozadu. Jejich tváře byly téměř totožné. Vysoká čela, hnědé, daleko od sebe

posazené oči, vykrojená ústa, mírně vysedlé lícní kosti. „Heleno,“ houkl plaše. Ani jedna se na něj nepodívala. Rozhlížel se jako ve snu, nic jiného než sen to nemohl být. Tu si všiml, že ty ženy nejsou úplně stejné. Tamhle ta ve třetí řadě u okna je úzkostná a přikusuje si horní ret. A ta úplně vpředu je krásná, ale jaksi už stará nebo co. A tady sedí dvě, jedna utrápená a zamyšlená, a druhá hledí tak jednoduše, snad až hloupě jako králík z kotce. A vedle té nepřístupné ženské hned přes uličku sedí takový mateřský typ, spokojená se svým tělem i se svým životem a duchem někde jinde, kde asi, no u dětí. A za ní, ano, tam si sednu, ta je bezradná jako já. Nervózně se dívá nahoru k černé věži a to místo vedle ní, to není prázdné sedadlo, to místo je přímo v jejím srdci, ta mě potřebuje. Zamířil na to místo. A vtom se ozval z reproduktoru vulgární hlas:

„Omyl, pane, omyl, ještě jste se nepodíval dozadu. Tam si sedněte. Ta je tu pro vás. Ta je z Dánska, copak si nepamatujete?“

Ohlédl se dozadu. Ano, byla mu povědomá. Ostatně jako všechny. Ale tahle rozhodně byla nejmladší. A jako by snad ani nebyla, ale byla, všechny byly. Oči jí svítily a ve tváři měla výraz nějakého sdíleného tajemství nebo hříchu. Bylo v ní cosi pouličního, cosi kočičího. Nevyřízený dluh. Jako by ji zapomněl někde ve fortně jednoho z těch mnoha činžáků, kam spolu chodili. Jako by ji navěky nechal trčet v jedné z těch pitvorných vináren s nezaplaceným účtem a s očima pro pláč nebo pro mlhu, z té mlhy vystoupila až teď po tolika letech. Kde jsi byla tak dlouho, holka, pořád tam, v té čekárně, a co jsi tam dělala celý ten věk, v tom Dánsku, které neexistuje? Minul tu svou, tu rozpačitou s volným místem v srdci, tu ženu, které příslušel a ona příslušela jemu,

a sedl si až úplně dozadu, a bylo mu dobře, jako kdysi v tom svinském režimu.

Lanovka se rozjela vzhůru. Jeho mladá žena se mu schoulila na klíně, konečně po tolika letech. Všechny ostatní vyhlížely jako turistky na výletě. Přišlo mu to až nemravné, taková intimita před tolika cizími, ale jak mohly být cizí...

Kabina se zastavila vysoko nad propastí a zmítala se na místě ve větru výčitek, ve větru hrozného hříchu, který se stal obsahem celého jejich života. Ostatní ženy v kabině byly netečné jako figuríny v muzeu madame Tussaud, jen ta jedna na jeho klíně se chvěla jako vyděšené zvíře, které ví, co ho čeká. Nedostižná vyhlídka se ztrácela v dešti.

KDE JSI BYL, ADAMĚ?

46

Pozdní léto. Na podmítnutém poli skotačí stíny sledované nahrbeným stínem starého muže. Chlapec Daniel se rozhlédl po krajině, která už každou chvíli měla zmizet. Srpen se nakláněl k září. Tehdy jsou klukovské duše posmutnělé. Škola se blíží. Do sešitů se budou linkovat okraje, zlé učitelky budou píchat špendlíky do nástěnek, bude ruština a občanská nauka a za rok přijedou ruské tanky.

Na mezi kvetly zvonky, slzičky panny Marie a chrastavce, bledě fialové měsíce, na které s oblibou sedají rudočerné můry. Dědeček vykročil dál po mezi a vnoučata běžela za ním. Daniel měl spadeno na sestřenici Lenku. Povalil ji do trávy a pral se s ní, a přitom sáhl na její malá holčičí prsa. Měl spadeno na varhany v kostele, rád by se schoval v lese stříbrných trubíc. V tichu modlitby by chtěl vytáhnout píšťalu z jejího důlku, fouknout do ní a písknout na celý kostel a narušit obřad. Měl spadeno na kameny, na krásné kameny do sbírky, miloval pyrity a kyzy a záhnědy i slídu palčivě se lesknoucí na slunci. Daniel měl spadeno na život a hledal nějaký samorost, který by vypadal jako člověk.

Došli až na konec meze, kde se svah náhle hroutil do hluboké rokle zarostlé nehezkými olšovými křovisky. Nedávno se tam ještě vyváželo staré haraburdí a věci k nepotřebě. Dědeček, starý farář, si sedl na okraj meze

pod šípkový keř a vyprávěl vnukům příběhy o králi Davidovi, a Daniel neposlouchal a ztratil se. Zašel příliš hluboko do rokle a zabloudil mezi starými kamny, postelemi, kostrami motorek a dřevými sudy od téru. Drát ukrytý v trávě se mu zakousl do lýtka jako zmije. Daniel vykřikl, ale nikdo ho neslyšel. Mamí! Báł se křičet víc, protože mezi olšemi se procházely jakési stíny dospělých lidí. Začalo se stmívat. Daniel pobíhal od jedné trosky ke druhé a něco mu šeptalo, že už dlouho nebude žít, že už se nikdy nedovolá těch, kteří si pod šípkovým keřem vyprávějí biblické příběhy. Rozsekl si botku o zubatý jazyk staré konzervy a voda z olšové mokřiny jej začala studit. Bahno se mu rozestupovalo pod nohama.

Byl opět srpen a opět se klonil k září. Pětatřicetiletý muž jménem Daniel šel se synem na procházku po mezi, která končí olšovou roklí. Dědeček, který mu kdysi vyprávěl příběhy o králi Davidovi, už mnoho let odpočíval pod mramorovým pomníkem a záhonem afrikánů a Daniel byl celým tím životem tak otrávený, že jej rozčilovalo i nevinné skotačení jeho syna. Ruské tanky už dávno odjely i rigoly po jejich pásech zarostly, ale celý život se propadal v jakousi hnilobnou šed' nesmyslných řečí a nesmyslné práce, které se mohou svatí na nebesích jen goticky pochechtávat. A my tady dole si všímáme hlavně toho, že ty rudočerné mûry na chrastavcích se spolu páří, a dívíme se, kde k tomu ještě berou chuť. Inu takové odpoledne, které je nejlépe zaspat a večer se jít opít.

Vešli mezi olše. Zafoukal vítr a slunce zastínil jediný bouřkový mrak. Kmeny stromů se ve zlomeném světle jevily kostlivé a zlé. Dna rokle nebylo možno dohlédnout. Danielův syn byl náhle pryč. Aby se tak ztratil

mezi těmi vraky. Daniel se brodil kalužemi a chvatně rozhrnoval keře. Půda se tu prudce svažuje, a kdoví co je tam dole. Konečně zahlédl světlou ostříhanou hlavičku nad drobnými ramínky. Chlapec dřepěl na bobku a něco vyhrabával z bláta. Copak to máš? Podivný kámen, velký asi jako dvě pěsti, a vůbec to není kámen, je to hlava, dětská lebečka s očima plnýma hlíny. Daniel ji vzal do rozechvělých rukou. Byla stejně velká jako hlava jeho syna. Tady je ještě něco. Dětské ruce mu podávají malou botku proseknutou na patě. Ještě teď tu bolest cítím.

Seděl na rozmáčené zemi sledován svým rozpačitým synem a pečlivě balil svou dětskou hlavu a modrou galoši do novin a ukládal je do aktovky. Co jiného s nimi měl dělat? Vzít je s sebou do hrobu? Temnota, která se po léta hromadila v jeho ztýraných játrech, se rozlila jako žluč po krajině jeho života.

„Kde jsi byl, Adame?“ zeptal se Hospodin.

A Adam musel říci popravdě: „Nevím, pane, nevím.“

„A proč se přede mnou skrýváš?“ otázal se Hospodin.

„Protože jsem nahý, pane,“ odpověděl Daniel a nebylo místa na světě, kam by mohl utéci.

Jsem snad poslední dělník z poslední směny? To jsem si myslel, když jsem procházel nekonečnými řadami plechových skříněk, jejichž dvířka povrzávala v průvanu. Za okny se válely trosky továrny, v níž jsem ještě před chvílí pracoval. A všichni jsou pryč. Odnесли si i zámky z petlic. Ve skříňkách zůstaly jen blednoucí prsaté fotografie ženských těl. Budou tam blednout ještě i v době, kdy se v těchto krabicích usídlí lišky a kuny.

Otrásla mnou zima a na předloktí se mi vyrazila husí kůže. Kdybych býval měl srst, asi by se mi zježila. Na lemu pecí, kde jsem ještě před chvílí házel lopatou žhavý koks, se rozbujely kopřivy, lebeda a zlatobýl. Křičí tam bažanti a já se ještě nestihl ani osprchovat. Pořád mám ještě po těle stíny černého prachu.

Vstupuji do umývárny. Je tu zima jako na Sibiři. Na podlaze se střídají černé a bílé dlaždice. Kdyby tak člověk mohl našlapovat jenom na bílé, nebo jen na černé, zkrátka mít svoji barvu. To jsem mohl jako malý kluk, ale teď jsou ta pole pro mé nohy příliš malá. Kdepak bychom na to dříve pomyslili, my chlapi s černými stíny na těžkých tělech s poslední cigaretou mezi rty. Valili jsme se do koupele v rachotu dřeváků a pantoflí napříč dětskými herními plány a bylo nám to fuk.

Suché růžice sprch trčí ze stropu. Trochu jsem se opozdil. Nahý chodím od sprchy ke sprše a bezvýsledně

otáčím porcelánovými kohoutky. V potrubí to občas zachrochtne a to je všechno. Konečně tu přece jen něco kape. Přímo ze stropu. Prasklinami na střeše se procezuje čůrek vody, který rozpouští omítku a v bohatých kapkách se snáší na moje ramena. Roztírám je po sobě a mydlím se malinkým mýdélkem v barvě kostní šedi, je na něm vytačen název naší továrny, jak se jmenovala ještě za komunistů. Ta voda nechutná špatně, je v ní cítit omítku. Celý se pokrývám řídkou omítkou spatlanou s naším podnikovým mýdlem a černou špínou. Budu mít výbornou kamufláž, když budu chtít, nikdo mě nerozezná od kusu obandážovaného potrubí.

Už jsem byl se svou fasádou téměř hotov, když jsem zaslechl v dálce mezi skříňkami pleskavé kroky bosých nohou. Tak vida, přece jen nejsem poslední, i když dole na rampě se už zelenají břízky vysoké jako dospělý muž. Jak jsme se jen, kamaráde, mohli tak opozdit, chtěl jsem zavolat, ale pomlčel jsem. Ty kroky totiž zněly podivně, lehce a přesně, jako by... No, jako by někdo kladl nohu vždy jen na...

Pak jsem ho zahlédl ve dveřích umývárny. Malý člověk. Jeho baculatá nožka se vešla akorát na jednu dlaždici. Chodil po bílých. Kdybych já mohl chodit po černých, nemuseli jsme se nikdy setkat. Malý člověk byl krásný jako dítě z reklamy. Měl hebkou kůži, plné tělíčko ještě s náznaky batolecích faldů. Kůžičku měl mléčně bílou, trochu do růžova, a vlásky se mu nad čílkem stáčely v rozkošném blondatém vlku. Postupoval soustředěně pod porcelánovými převisy umývadel a obratně se vyhýbal jejich sifonům. Obě ručičky držel ve výši obličeje. Jedna byla sevřena v pěst a v druhé svíral chromově se lesknoucí břitvu.

Myslel jsem si, že ji snad našel v některé ze skříněk, ale už od pohledu byla tak nová a čistá, s ostrím rovným jako paprsek, a celá umývárna se v ní tak dokonale zrcadlila, i já, chlap, na kterého kape. Ne, ne, tu nikde nenašel, touhle břitvou si žádný bájný proletář svůj pysk nedřel, tu si přinesl malý člověk s sebou na svět, tam z druhé strany.

Pořád mi ještě kapalo na karbid, když malý člověk vystoupil ze stínu posledního umyvadla a vykročil po bílých dlaždicích směrem ke mně. Byl ještě krásnější než z reklamy a ostří jeho břitvy bylo ještě rovnější než paprsek. Já se skutečně hrozně opozdil, a možná i schválně. Nevěřil jsem, že to tu zavřou, a ty, ty sis zase pospíšil, ještě to tu zkrátka není všechno opuštěno, vidíš přece, že jsem tu ještě já! Břítva po mně sáhla a rozťala mi kůži na stehně. Byla tak ostrá, že to ani nebolelo. Dal jsem se na útěk. Schovávám se ve skříňkách v šatně. Občas odtamtud musím vykopat lišku nebo kunu s celou rodinou. Většinou jsem tam sám, jenom s fotografiemi nestoudných žen. Práší se na mě a moje kamufláž je čím dál dokonalejší. Ale stejně nemám naději. Malý člověk je mi v patách a má výhodu, chodí jen po bílých. Abych mu unikl, musel bych se umět nějak omezit jen na ty černé. Ale protože jsem takové do nemožnosti přerostlé hovado, vždycky mu budu stát v cestě.

(Petře)

Měla jsi samurajský cop
a hirošimské oči
v té chvíli
kdy se plamen svíčky ani nepohnul

Měla jsi za sebou krajinu
zpleněnou jakýmisi hordami
krajinu kráteru
krajinu studené krve
vtékající do temných předsíní
a temnějších komor
žraločího srdce

Nikdy jsem tam nebyl
setkávám se s tebou vždy jen tady
na ostrově chvíle
a ptám se odkud přicházíš

A ty mi říkáš
nenávidím tu
v které jsem uvězněna
a rukama té
mě bereš za ruce

Ten člověk utíkal jako štvané zvíře. Z výšky bylo vidět jen temeno jeho rozcuchané hlavy, ramena a ruce zmateně vlající vzduchem jako pár vykloubených křídel... a psy samozřejmě. Psy, kteří ho štváli vzhůru ranní ulicí, jejíž asfalt se leskl krystalky křemenného písku.

Klopýtl. Z výšky bylo vidět, jak se temeno jeho hlavy propadlo, nohy se opozdily a zmatené ruce se rozprostřely po jiskřícím asfaltu. Psi tlama minula jeho tvář jen o několik milimetrů. Na zlomek sekundy jej ovanul psí dech. Převalil se na bok a těžce dýchal a snažil se dostat ten zápach z hlavy ven. Proti jeho tváři vyjela jiná psí tlama chlejšťající štěkotem a slinami. Pokusil se převalit dozadu a narazil na třetího psa, který bolestivě zakňučel. To zakňučení jako by Jonáše probudilo ze sna.

Vstal. Psi byli najednou malí a rozpačití. Taková zvířata, zatoulaná. Hleděli na něj divokýma očima a dýchali těžce jako on. Jak jsme si podobní, napadlo ho. Z výšky bylo vidět, jak se muž otáčí ke psům zády a jde dál ulicí a oni za ním hledí pohledy bezmála toužebnými. Záviděl jim, bestiím, jejich brakování převržených popelnic a vylizování řeznických přepravek, zatoužil po jejich fenách, po jejich krvi, po spánku schouleném kolem plného břicha.

Vyjmul z kapsy svěřený klíč a zasunul jej do zámku. Šlo mu to nějak pomalu. Pracně otáčel klíčem v zámku.

Jako by se ti dva teprv seznamovali. On do ní pronikal a ona mu dělala cestu, avšak ne všechno do sebe zapadalo. Museli pomalu, nebylo by dobře jej poškodit a ji potrhat. Postupně, až si na své spojení zvyknou, potom se najdou navzájem všechna citlivá místa, která na sebe už dávno čekají, a ten okamžik se blíží. Čím těsněji jdou k sobě, tím jemněji se dotýkají, a pak už mezi nimi není nic, oba jsou obojím najednou a dveře se otvírají a on vstupuje do domu a z výšky už není vidět vůbec nic, jen térovou střechu a rozpadající se komíny. A díky bohu za to. Proč by měl být člověk pořád okukován jako nějaký plaz v teráriu?

Sotva se ocitl v domě, pocítil úlevu i smutek. Úlevu nad tím, že se konečně zbavil ani ne tak těch psů jako těch očí, které jeho věčným zápasům s nimi přihlížely. A smutek plynoucí ze samoty, v níž o něj nikdo pohledem nezavadí. Prošel tmavou chodbou kolem několika zaprášených dveří a po schodišti stoupal do patra. Na chvíli se zastavil u okna v mezipatře. Na parapetu několik mrtvých much. Medový zápach klihu a pavučin. Okno vyhlíželo do krajiny topolových listů a červených cihel. Okna tohoto domu se teď stanou mýma očima a ten dům se bude jmenovat Nautilus. Budeme spolu plout po klidné hladině tu a tam zčeřené vzpomínkami. Budeme spolu sestupovat do hlubin opuštěných měst a ještě hlouběji do bahna a slizu, v němž žijí stvoření, která nikdy nespátřila světlo dne.

Vystoupil do patra a vešel do pokoje, jehož okno vyhlíželo rovněž do krajiny topolového listí a červených cihel, ale protože bylo výše, bylo vidět i kus šedavě zlatého nebe, jak bývá obloha před deštěm, kde na matnici mraku pronásleduje poslední rorýs poslední mouchu, než se spustí lijavec.

Ulehl na divan pod oknem. Na levé tváři zlatavé světlo nastávajícího deště, na pravé tváři stín, jednu ruku spustil na podlahu, jako by zkoumal, jak vysoko již dosahuje voda, a usnul. Nanicovaté stonky jalového konopí v plechovce za oknem, zmořené suchem a podnebím, které jim nesvědčí, v sobě nikdy nepocítily ani stín marihuanových snů, kvůli kterým je tu někdo vysadil. Až uschnou docela, potom snad bude možno je vymočít a rozčesat v koudel a tou utěsnit kapající vodovod. Sny začaly odkapávat z vychozeného ventilu a žbluňkání kapek rozechvívalo bělostnou porcelánovou mísu nevědomí.

Kde se tu vzala? To kdyby věděla. Přivezl ji sem snad někdo po silnici dunící pod haldou? Vysvlékl ji ten někdo do naha a pomiloval ji? Odešel, zmizel? Zbyla tu po něm jen mužská košile s dlouhými rukávy. Oblékla si ji, letní oblohu náhle zastínil mrak a zafoukal studený vítr a její šaty a prádlo zůstaly mezi stonky lebedy a zlatobýlu v březové houštině. Všechno to tu kolem nějak hrozně rychle zarůstá a houstne, každou chvíli je v tomhle lese méně místa. Což ji snad všechny ty lodyhy zakořeněné v lasturách haldových kamenů mají zadusit? Její šaty již téměř zmizely mezi stvoly a kmeny.

Rozhrnovala keře a nervózně se snažila zakrýt svou urousanou nahotu jeho měkkou a poddajnou košilí. Lesík na vrcholu umělého kopce se jí stal ostrovem a ona postupovala z jeho středu k pobřeží, které se holé a šedé jako popel sesouvalo do prázdného moře kolem. Nejhorší z ostrovů jsou ty, které byly nad hladinu vystrčeny násilím. Kdesi v hlubinách po nich zejí díry, bloky prázdnoty v těle země. S rukou na břicho a krutou myšlenkou v hlavě stanula na samém okraji popelnatého srázu. Prázdné moře ustupovalo taženo odlivem a na holé desce po něm zůstávaly jen tu a tam zbytky nočních dějů, které byly tak těžké, že s nimi prázdnota nemohla hnout. Usedla na samý okraj a paží objala útlý kmen stromu, tak jako druhdy nohu stolu, a třásněmi bohatých vlasů,

vlnitých a hebkých jako koudel, opět vyhlížela z bezpečného přítmí do podivně nasvíceného obývacího pokoje, kde by u malého stolku měli podle všeho sedět dva muži, kteří spolu netečně sehrávají nesčetné šachové partie a jejich popelníky přetékají nedopalky, a všude kolem postávají vyřazené figurky, pěšci, střelci i koně. Jen dáma, jen dáma ještě odolává jejich žoviální logice, směřující k patu. Jen dáma tu sedí, koupe si bosé nohy v popelu a s tichou radostí, sladkou jako rozkousaný ret, sleduje, kterak jsou ty těžké pozůstatky nočních dějů opět zaplavovány prázdnotou navracejícího se moře.

Potom se mezi hromadami těžkého haraburdí začaly z dálky ozývat hlasy. Amazonka vyskočila na nohy a skryla se v šedivém houští. Hlasy se přibližovaly a byly dva. Mužský chraplavý a ženský krákoravý. Bylo jich všude plno, nebylo to k vydržení. Kdo jen může tak křičet? Chlap a ženská. Tlačili před sebou káru s podivným kusem, který byl tak těžký, že se kola hluboce bořila do písku suchého dna. Chlap do půl těla nahý, plešatý, s křivými zuby. Nehezky zkroucené provazy svalů svazovaly jeho pokřivenou kostru tak pevně, že se jen s námahou pohyboval, o to hlučněji však vykřikoval urážky, které, kdyby byly šípy (s hroty omočenými v jedu či fekáliích), všechny by nacházely svůj cíl v ženském klíně. Ona, nohy jako konve, prsa jí visí až na břicho, tvář rudou vztekem a slzami, celá vypadá jako nějaká obnažená vnitřnost zabalená do špinavých hader. Amazonka ustupovala do lesa, který se jí bránil všemi větvemi a šlahouny, co jich měl. Mžitkami pavučin pozorovala ty dva, jak marně smýkají zabořeným vozíkem, a jak ten přetěžký a nesmyslný kus, který táhnou, výsměšně kyne do všech stran.

Sáhla. Sevřela jej v dlani. Byl to on. Luk. Prázdný, bez tětiny. Luk, který tu kdysi dávno zapomněla. Usedla

na kámen a splekla ze svých vlasů tětivu. Ještě nikdy se jí to nepovedlo tak rychle. Ostatně ještě nikdy se o to ani nepokusila. Tětiva zadrnčela vysokým tónem a ona se začala ohlížet po šípů. Byl tu také, celý rozvětvený a porostlý listím. Vytrhla jej ze země, olámala větve a kořeny, až z něj visely jen krvavé cancoury lýka. Připlížila se na okraj lesa. Chlap a ženská tam ještě byli naklonění nad svým vozíkem, s hlavami u sebe, jako by naslouchali. Amazonka nasadila šíp na tětivu a napjala luk. Slyšela i cítila, jak její vlasy spletené v tětivu vržou a praskají. Modlila se v duchu k šípů, modlila se k oblouku, kterým se vznese, modlila se k tupé palici jeho hrotu, kéž roztříští lebku, kéž umlčí, kéž osvobodí... pták s vlajícími cancoury krvavého lýka se vznesl k nebi. Vylétl tak vysoko, že se jí ztratil v dusivé modři oblohy. Potom se objevil, veliký jako sloup, jako nebeská kláda hřímajícího hněvu. Chlap a ženská byli najednou maličcí a bezmocní jako mravenci. A tu se z Amazončina hrdla vydral výkřik. Křičela jako pták, který konečně roztáhl křídla a s cípy vlající noční košile se vrhá k modré volnosti pod oknem nemocničního pokoje. Už ji nezadrží mříže a sítě a sedativa, její mladé a horké tělo se koupe v lahodně chladném vzduchu a ona křičí a křičí a zpívá jako ruka tančící ve strunách slunečních paprsků. Šíp dopadl. S nanicováním křupnutím klacek praskl, pár kroků od těch dvou, a oni, jako na povel, najednou zabrali a vozík se pohnul vpřed. Rozjel se a nabíral rychlost, až to vypadalo, jako by snad on táhl je. Zmizeli mezi hromadami.

Amazonka sestupovala ze srázu s hlavou skloněnou a rameny svislými. Vítr zafoukal do mužské košile, která jediná jí zbyla, a odhalil její malá prsa a plavý klín. Uprostřed silnice sebrala dva kusy šípů, ruce se jí třásly, když je přikládala k sobě.

Jonáš sestoupil do přízemí svého domu. Zastavil se u bílých dvoukřídlých dveří v chodbě. Byly zajištěny petlicí a visacím zámkem. Jsou zapečetěné jako zakázaná kniha, napadlo ho. Už to byl důvod poohlédnout se po páčidle a... Petlice praskla, zámek odskočil a zazvonil na černých dlaždicích. Jonáš vzal za kliku a vstoupil do temné místnosti. Jen stíny polic a několik paprsků slunce deroucích se dovnitř skulinami podél zelené rolety z voskovaného plátna. Zatáhl za šňůru, roleta vylétla vzhůru v oblaku zvířeného prachu. Zlaté světlo dne dopadlo na skleněné válce v regálech. Jonáš se zahleděl do otevřeného břicha veliké ropuchy. Stála na svém válci s předníma nohama nad hlavou a očima upřenýma vzhůru na korkový uzávěr. V dutině otevřeného břicha se v alkoholu vznášely plíce a srdce a jemné větévky tepen a žil. Tělo i vnitřnosti byly již léty vyběleny, dokonce i oči ztratily svou barvu. Jonáš postupoval od válce k válci a bedlivě si prohlížel jednotlivé plazy a obojživelníky, kteří měli všichni společnou nepřirozeně vzpřímenou polohu. Jako by po neviditelných nitích lezli do nebe.

Denaturovaný život. Jonáš hleděl na svou tvář zrcadlící se na pozadí macerovaných těl. „Tito přátelé dosáhli relativní věčnosti a takto zaliti očekávají vzkříšení, kdy špunty vyskočí z válců a oni opět povoláni

k životu polezou za sluncem, které jim vrátí vše, co jim denatur vzal.“

Jonáš zevrubně prohlížel kabinet neznámého profesora. Všechno tu bylo zažloutlé a pokryté prachem, nejvíce vycpaná zvířata a ptáci. Kačeny tisknoucí pergamenové plovací blány k leštěnému dřevu, hranostajové prohnutí v nepřírozených obloucích. Prach z chlupů, prach z peří. Jonáš jím byl pokryt na ruce i na tváři. Svědění a záchvaty kašle jej vracely zpět k vlastnímu tělu plnému horké krve. Jaké svědivé a dusící se zvíře je v člověku skryto. Jaké číhavé, dýchavičné, masité a chtivé monstrum v sobě nosím, ach běda. Dobře jste udělal, pane profesore, že jste je všechny denaturoval a zbavil všeho toho sajrajtu, té dráždivé špíny. Nyní jsou to exponáty, čisté formule svého bytí. Jedna žába za miliony žab. Jeden hranostaj za všechny, jedna kačena za nesčetná hejna. To je princip Archy Noemovy. Oni tu zůstávají jako věčné vzory, věčně reprezentující nás, kteří kašleme a dusíme se prachem času.

A kde jste vy, pane profesore. Vy, směšný Noe! Jonáš sáhl hlouběji do almary a tam mezi rolemi map a obrazů našel láhev kořalky. Hle, tudy na to. Také jste se denaturoval. A je milé, že jste mi tu nechal více než polovinu. Odzátkoval láhev a pil. Čím více z láhve upíjel, tím rapidněji klesala hladina ve válcích a předpotopní obludy začínaly ožívat.

Jonáš zasedl k psacímu stolu. V zásuvce našel papír a tužku a zpola již zpit prastarou kořalkou jal se zuřivě škrábat jakýsi dopis.

Drahá.

Již dávno chovám podezření, které jsem chtěl sdělit jedině tobě, poněvadž věřím, že ty při mně zůstaneš i tehdy, kdy

už všem ostatním bude zcela zřejmo, že jsem přišel i o ty poslední zbytky zdravého rozumu. (Pakliže něco takového vůbec existuje.)

Protože nejsi z těch lidských hyen, které ve dne v noci obcházejí můj dům, obracím se k tobě, i když jsi nedosažitelná a do mého života vstoupit nesmíš.

Mé podezření tedy je, že došlo k záměně života za smrt a přítomnosti za nepřítomnost.

64

Nejsme tu. Jsme někde jinde. Kupříkladu sedíme v místnosti, jejímž jediným nábytkem je skříň plná láhví s bezbarvou tekutinou. A my pijeme a pijeme. Pijeme popaměti, mechanicky, tak jako člověk ve spánku dýchá. Sáhne po láhvi vždy, když už bychom měli vystřízlivět. Strach ze smrti byl zaměněn za strach z vystřízlivění. Ale copak o tom můžeme uvažovat, když jsme zpiti pod obraz boží!

Rozuměj, nejsme zpiti tady, jsme zpiti tam. Zde je naše nepřítomnost a tam saháme po láhvi vždy tehdy, když hladina poklesne natolik, že by to znamenalo návrat do přítomnosti. Ovšem všeho do času. Tento velký blafák, tohle vytrácení se zadem je omezeno počtem lahví ve skříni. Ten nemůžeme nikdy znát, ale rozhodně víme, že je konečný. Tudy se blíží naše zdejší smrt. Nutnost návratu do přítomnosti. Nutnost procitnutí mezi prázdnými lahvemi. Proč se bojíme zemřít zde, v té nepřítomnosti, do níž jsme se kdysi vytratili, protože taková smrt by znamenala život tam v přítomnosti, v hrozném světle a hrozně bolesti, v sevření výčitek a souvislostí...

A za tím vším se pohybuje stvořitel. On naplnil skříň láhvemi, on ví, kdy dojde poslední, kdy se objeví místo suché a naše archa zůstane stát nad vodami. Víš, proč se Noe opil? Nebylo možné utopit se celý, utopil alespoň svou duši. Ubohý, nahatý ožralý chlap, děti se za něj styděly. Stvořitel mu zakázal zemřít a s ním i všemu živému. Jen předpotopní obludy našly

spočinutí. Stvořitel je milostivě ponechal pod vodou, ponechal je dokonalými a dokonanými, dal jim fosilní věčnost, která nám nebude dopřána, a proto se společně s Noemem opijíme ze džbánu, o němž si lžeme, že nemá dno...

To všechno se děje tam, za zrcadlem, za oknem, za utrženým filmem. V naší malé těsné cele. Ne tady, moje drahá, moje nejdražší. Tady nejsme...

Jonáš upustil tužku a obrátil do sebe zbytek kořalky. Ohlédl se k prosluněnému oknu. Celé nebe se stalo jediným bledým jemně pihovatým obličejem s očima úzkostně přivřenýma. Její tvář tuhla, tmavla a černala, jako by plátno nebe někdo připaloval z druhé strany žehličkou, až byl celý prostor okna vyplněn tmavým korkem rozpraskaným do podoby její tváře a on si připadal jako v lihu vymacerovaný mlok, pro kterého se nebe stalo zátkou.

Ranní slunce se mu opíralo bolestivě do čela a ptačí křik v paprscitých větvích osiky praskal a pištěl vysokým napětím. Kdo mě tu položil, zeptal se sám sebe a pokusil se zdvihnout hlavu. Stěny i nábytek se bortily v kruzích pulsující bolesti. Hrdlo vysypané pískem, dlaně a chodidla horké jako cihly právě vytažené z pece. Opět spustil hlavu na polštář. Na stropě sedí komáři napití jeho krví. Sedí, bez pohnutí sedí, zatímco kotníky toho, který pije z láhve, svědí. Hrozná žízeň a černá sentimentální slovanská chandra. Čolci a salamandři už jsou napití a napuchlí tak, že se nevejdou do svých válců, jsou v nich nechutně stlačeni jako mozek v lebce. Odporná žilnatá břicha, ropuchy a rosničky rozvařeny v bezbarvý karfiol, na který ani moucha neusedne, ani komár do něj sosák nezaboří. Nikdo už nemá zájem o řídkou krev mokvající v povolených cévách, o tělo změněné v jedovatý hadr.

Vydrancovaná škola. Mrtvá dobytčata podél cesty. Lumpové vždycky zabíjejí víc, nežli sežerou. Aby je cholera zkroutila. Mrtvý honvéd, hlavu v lopuchových listech ve škarpe. A dobře mu tak, když se nestydí chlastat denaturák z hadů a žab.

Komáři s těžkými břichy se spouštějí ze stropu a pomalu prolétají ostrými pruhy světla, těmi pověstnými katolickými snopy světla, které vrhá slunce klenutým

oknem do kaple za ranních modliteb. Jaký hnus, když modlitebník zkroucený slovanskou chandrou ani horké ruce nesepe, ani vyschlým hrdlem nezahuhlá, jen nejistýma očima sleduje komáry ve snopech světla se ukrývající.

Padni komu padni. Štípejte mě třeba do očí. Já je nezavřu. Vždyť ani nemůžu. Vzduchu je tak málo, že nezbyvá než oči poulit jako ryba na suchu. Má ryba vůbec oční víčka? Zůstane jen světlo a v něm prach a já modlitebník, který ani ruce nesepe. Vysušená ryba na kostelní věži. Kde se tu vzala ta ryba šupinatá, prach v žábrech, prach ve skřelích a smrdí jak pochcané kadidlo.

„Bože, Bože,“ naříkal Jonáš. Vždyť já se k tobě ani obrátit nemůžu. A přitom toužím po víře. Z víru světa prchám do krypty ducha svého, kde... otevřeš dvířka trouby a hle, plazí kůže a žluté kosti. Někdo si tu peče ptakoještěra. Kde se vzal ten tápavý oblud mezi bělostnými husami a kachničkami kolébavými? Zubatý zobec mu ovázali hadrem, blanitá křídla přitáhli k tělu. Budiž pochválena širočina v ruce bohobojného muže! Zažloutlé pařáty trčí z venkovské trouby... Bože, Bože.

A pak vstal a šel se vyzvracet. Nešlo to. Byl tak vysušen kořalkou dávného pedagoga, že nemohl vrhnout, i když byl plný nevolnosti a chandra jím smýkala ze strany na stranu. Suché říhání a nekonečné minuty očí ztracených v klozetu. Čas pomalu leze a nic s ním nepohne, ani prst v krku. Ale mnou někdo pohnul. Ztraceně pohnul, z kabinetu v přízemí na mou pohovku, na ten sluneční pekáč pod oknem, jak to jen přijde. Tma a úzkost, které neuleví ani metafora... což jsem se snad po tom schodišti vznášel, což jsem snad plácal křídly jako ptero... pteroda... ktyl? Teď se to málem povedlo, ale jenom málem. A tu si vzpomněl na dopis. Dopis tam

musel zůstat. Bez rozmyslu se rozběhl dolů po scho-
dišti. Místo činu. Světlo, válce, láhev, stůl. V prachu
stopy loktů, prstů, tužka na samé hraně, ale papír ni-
kde. Prázdné místo, někdo ho vzal. Mám se zbláznit?
Myšlenka jej přivedla k rozumu.

Zíral do hlubiny domu a potichu si říkal: „Je třeba udělat pořádek, uklidit celý dům, vysmejčit kouty, nacházet stopy, prohlédnout zahradu a zdi a... vyblít se, až na to bude čas.“

Sen byl dlouhý a zapáchal jako popelník plný studených nedopalků. Bylo to skoro bdění v chladné místnosti plné knih a jen nechť se probudit se rozrůstala neduživými výhonky bezbarvého kopru. Křehký kopr naplňoval místnost protivnými stíny a vyčpělým okurkovým pachem. Ani noc ani den, ani bdění ani sen. Kyselost a prázdno jako v dětství. S čelem na skle shlížet do prázdné ulice. Jak vypadá srdce, rozměklá brambora, ze které vyrůstají bílé klíče. Myšlenky, vyplavené dešťovky v kalužích, růžové a bílé. Ptáš se sám sebe, proč tu vůbec jsi, zarostlý v kopru s rozměklou bramborou v hrudi. Zůstal jsi, když všichni odcházeli. Když vázali své věci do ranců, když bylo naspěch. Teď, anebo nikdy, pamatuješ na ten šepot. Vše se tu třáslo, hořela světla. Dusot mužských bot a klapot ženských střevíců. Ještě chvíli na nás počkají, teď to ještě můžeme stihnout. Řinčelo sklo, rozhrnovalo se prádlo, zavíraly se kufry, děti se vysazovaly na ramena a už, už jdou... A ty jsi na ně hleděl jako žába z kaluže. A najednou bylo ticho, byli pryč, a tobě zbyl jen kopr.

Po chodnicích plných kaluží, ve kterých tonou tvoje myšlenky, růžové a bílé, se můžeš doplížit až na nádraží zarostlé koprem. Rozhrň šedé stonky a ulehni napříč přes dvě zrezavělé kolejnice a spi bezpečně a věčně.

V koprovém houští se setmělo a hle, kdesi v dálce zaplál ohníček. Jako uhlík cigarety. Červený krystal procházel koprovým bambusem a přitahoval oči... řeřavým úsměvem, očima plnými světla, jasným čelem. Byla to Kesa, její drobná tvář, jak ji zvykl vídat osvětlenou svící třesoucí se v její útlé ruce. Byla to Kesa, bloudící koprem jeho snu, vábící hloub a hloub do temnot ztracených životů.

70

Probudil se oblečený na pohovce pod oknem. Mechanicky si obul boty a vykročil. Možná že ani nebyl probuzený, možná že se pohyboval jako náměsíčník. Ale měsíc té noci nesvítil, snad jen uvnitř jeho hlavy. Sešel do přízemí a pokračoval dál do zadní části domu, až k zadnímu východu do zahrady.

Žádné hvězdy. Pouliční lampa vrhá přes zeď šikmý pruh světla, který vytíná na trávníku jasný obdélník. Tam se spolu potkali. Stíny trnitého keře kreslily na její paže a tvář krutý ornament, jako by byla pomalována k nějakému obřadu, který se tu v horké letní noci chystá.

Ustupovala do temnoty pod světlem. Postupoval za její rukou. Již jen konečky prstů zůstávaly ve světle a odlesk očí v hloubce tmy. Pochopil a vstoupil za ní a tam ji teprve našel, v nepopsatelné temnotě, v šepotu a dotycích, které musely zůstat utajeny všem, i jim dvěma.

V hustém oslepujícím dešti jsme se ocitli na ostrově. Já a Benda. Ostrov vypadal jako srdce. Připomínal spíš podélně rozříznuté srdce lidské než červené srdíčko na kartách. Prohlubně předsíní a komor byly vyplněny vodou a tvořily rybníky, na jejichž klidnou hladinu se déšť snášel úplně jinak než na vzdouvající se hory oceánu kolem ostrova. Obvodové stěny, přepážky a zastavěné chlopně pak byly hrázemi, na kterých rostly olše a duby se žlutými loňskými listy. Voda kolem, voda uvnitř a voda padající z nebe. Vše promočeno až na kůži a nikde ani stopy po nějaké lodi nebo prámu, na kterém bychom snad mohli odplout, až to tu bude k nevydržení.

Brouzdali jsme s Bendou po hrázích. Déšť byl teplý a sladký. Nad hladinu rybníků vyrůstaly tu a tam stonky vodní trávy. Oceán za hrázemi duněl, jako by v něm uháněly soupravy rychlíkových vlaků, na hrázi však bylo docela útulno. Usedli jsme na stavidlo a spustili nohy do stojaté vody. Byla teplá a lákala ke koupeli. Benda nechtěl o koupání ani slyšet, neumí plavat a nerad se noří do neznámých vod. Nakonec bylo dobře, že jsme to nezkoušeli. Mezi stvoly vodní trávy se zničehonic začaly objevovat ostré trojúhelníkové ploutve. „Tak to vidíš,“ povídá Benda, „ještě že jsme tam nelezli.“ Nebyli velcí, asi tak metr, metr dvacet. Ale, dej pokoj. A kolik jich tam bylo. Černí jako torpéda. Nervózně se

proháněli pod hladinou. Takové zlé neklidné myšlenky, které ti rozsekají den na kusy a nedáš to dohromady, ani kdyby ses na hlavu stavěl, a nad tvým hněvem slunce zapadne, ani se nezachumelí.

72 Tady však přelo a my jsme se začali děsit toho, že snad voda bude stoupat. Měli jsme jen ty hráze. Kdyby je tak voda zalila? Mohli jsme ještě vylézt do korun stromů. A potom...? Vzpomněl jsem si (nebo si snad vzpomínám teď?) na Bendův obraz. Malý chlapec, asi dvouletý Šimon Petr, nápadně podobný malířovu synovi, stojí v čemsi zeleném a kolem něj plují nahoru a dolů hnědé ryby, takové hrotité a ostnaté, snad vyzy, a vůbec tomu dítěti neubližují. My jsme však už děti nebyli.

Naštěstí déšť po chvíli ustal, žraločí ploutve však na hladině zůstaly. Ze stromů kapalo a nám začínalo být zima. Co počít, celý život budeme chodit po hrázích? Dva chlapi, kterým kape na karbid. Jak to tu spolu vydržíme? Jako na zavalanou se z protějšího konce hráze ozval křik. Běželi jsme tam a uviděli jsme ji, stála ve druhém rybníce po pás ve vodě, smála se a cáchala rukama. Zmáčená červená košile se jí lepila na tělo a z černých vlasů crčela voda. Taková... bosorka, řekl Benda. „Pojď honem na břeh, jsou tu žraloci!“ křičeli jsme na ni. „Tady je jenom jeden. Vždycky to stihnu, než ke mně doplave,“ volala na nás vesele. A skutečně z prostředku rybníka se k ní blížila veliká žraločí ploutev. Bosorka se rychle ještě jednou ponořila, zavinula si mokré vlasy do uzlu a vyběhla na břeh ve chvíli, kdy veliký žralok už drhl břichem o kameny na mělčině.

„Kde ses tu vzala?“ ptám se jí.

„Asi jsem spadla z nebe rovnou do rybníka. A mohla bych v něm klidně žít, nebýt téhle paryby. Ostatní

rybníky jsou jich plné, ale tenhle býval čistý, býval můj,“ čertila se a blýskala očima.

„A proč už není?“

„Ale...“ zlobně potřásla hlavou, až z jejích vlasů vylétla sprška kapek do okolního mrholení. „Sama jsem si to zkazila. Mohla jsem si tam plavat jako labuť až do skonání světa, kdybych nedostala ten hloupý nápad.“

„Jaký nápad?“

„Žraloci se každý rok na jaře líhnou z jiker nakladených ve vodní trávě, v okolních rybnících. No a já se na ty čerstvě vylíhnuté parybičky chozívala dívat a dostala jsem pitomý nápad ochočit si žraloka, rozumíte, vychovat si ho pro sebe.“

„Ty jsi ryba?“ zeptal se Benda zničehonic.

„Každý člověk je ryba,“ odsekla mu. Žralok vztekle proploval podél břehu, obracel se na záda a otvíral na nás zubatou tlamu.

„Jak se vyžral. Je tam sám, nemá konkurenci.“

„Hm,“ řekli jsme oba.

„Když chci pobýt ve svém rybníku, musím počkat, až odpluje někam na druhou stranu, a pak tam na chvíli skočím, tak na minutu, nejvíc na dvě, než mě najde. To je, co? Skočíš domů, něco popadneš a zase ven, to je život.“

„A kde teď bydlíš?“

„No, na břehu, přece...“ řekla a vztekle dupla bosou patou do mokré trávy.

Bosorka nás přivedla k boudě, v níž snad kdysi nějaký porybný nebo hrázný skladoval svůj vercajk. Možná tam i bydlel, dokud ho nesežrali žraloci. V koutě totiž stál bubínek na topení a na zemi se povaloval slamník.

„Tak tady bydlím, aspoň tu neprší.“

„Nechápu, proč by rybám měl vadit déšť?“ zeptal se Benda kousavě.

„Pod vodou nikdy neprší, to nevíš?“ utřela ho zase. Jejich vztah se zatím vyvíjel značně uštěpačně.

Zatopili jsme v kamnech a ona se česala a pak nás vyhnala ven na déšť, že se jako musí převléknout. Stáli jsme za dveřmi pod stříškou, ze které nám kapalo akorát na nosy a na špičky bot. Uvažoval jsem o tom, že už by ten sen mohl skončit. Co si myslel Benda, nevím. Měl starosti s tím, že mu kapky neustále zhasly cigaretu. Jak mohl mít u sebe ještě suché cigarety, to je záhada.

Když nás zase pustila dovnitř, byla upravená a oblečená a vypadala moc hezky. Sedli jsme si ke kamnům a z našich mokrých hader začala po chvíli stoupat pára. I tak nám bylo dobře.

„Vás mi soslalo samo nebe,“ řekla bosorka, která teď vůbec jako bosorka nevypadala. Jenom tak trochu, tak koutkem oka.

„No, asi jsme z něho spadli,“ poznamenal Benda, který dnes skutečně neměl náladu, a kdyby mohl, poslal by mě i s celým snem ke všem čertům.

„Ale ne, tak to nebylo.“ Bosorka měla zase navrch. „Přivezli vás na voru, ale to jste ještě spali. Dělají to tak vždycky, jinak by sem nikoho nedostali.“

„Aha,“ povzdechl si Benda vyčítavě.

„Ale dobře, že jste tady, aspoň mi pomůžete zabít to hovado v mém rybníku a budeme ho mít jen pro sebe.“

„To nám jako narostou ocasy a ploutve?“ zeptal se Benda stejným tónem jako předtím.

Neodpověděla. Jen zavrtěla hlavou, jako že se s ním skutečně nedá mluvit.

Benda se obrátil na slamníku, který suverénně zalehl, tváří ke stěně a usnul, nebo alespoň nic neříkal. My

s bosorkou jsme přespali vedle něho na podlaze. Dotýkali jsme se svými boky, ale jinak jsme spolu nic neměli.

Druhého dne ráno jsme začali vyrábět harpunu na parybu. Benda, který je manuálně zručný, rozhodl, že hrot můžeme udělat jedinečně z dlouhého špičatého pantu ze dvířek boudy. Bosorky jsme se na nic neptali, vlastně tam ani nebyla. Chvilí předtím jsem ji viděl, jak se plíží v červené košili ke svému rybníku. Asi si potřebuje čáchnout, usoudil Benda a odpáčil pant. Byl rezavý a ne moc tvrdý. Já se teoreticky vyznám v oceli, a tak mi bylo hned jasné, že ho musíme zakalit. Byla to otrava, vyrobil dřevěné uhlí, měch a topeniště. Praskl na to celý den. Vyplavená bosorka kolem nás chodila a častovala nás povzbudivými úsměvy. Byla skutečně moc hezká, ale Benda ji nesnášel. Tak ani nevím, proč to dělal. Když jsme pant vytáhli z výhně, byl celý červený až doběla a chystal se roztéct. Rychle jsme ho ponořili do vody a on zakalil. Bosorka se nad ním sklonila a dívala se, jestli je dost ostrý, a já jsem se jí díval do výstřihu, jaká má prsa. Inu, pěkná. Potom jsme pant připevnili k dlouhé dubové větvi a harpuna byla hotová.

Ocelový bodec komíhal vzduchem a dubová větev se prohýbala jako ve vichřici. Černovlasá holka radostně mávala harpunou a radovala se jako malé dítě.

„Ti žraloci, ti žraloci, ti by zničili celý ostrov.“

„Hlavně že sis jednoho ochočila,“ prohodil Benda jakoby nic.

„No, zkusila jsem to a málem jsem dopadla jako ty ostatní.“

„Jaké ostatní?“ ptám se.

„Moje sestry, přece, v každém rybníku byla jedna.“

Její pohled se zamžil. Třásla se v něm perleť — jako když se pije víno v noci. Jako když nejkrásnější

z žen chodí po okenních římsách a vědomí devíti životů se mění v jistotu devíti smrtí a pravda se zjevuje nahá, když se měsíc v úplňku zrcadlí na hladinách rybníků, ve kterých ti žraloci sežrali sestry.

76 „Zabijeme ho.“ Zdálo se mi, jako by se při těch slovech celý ostrov zatřásl. Po hladině u našich nohou přeběhla jedna nervózní vlna. Uprostřed rybníka ji protála ostrá ploutev nepřítele. Držel se stále uprostřed, jako by věděl, co na něj máme nachystáno. Prodírali jsme se houštinami na hrázích, ale pořád jsme od něj byli stejně daleko. Tam nikdo z nás nedohodí, a když dohodí, tak netrefí a harpuna bude pryč. Zůstali jsme sedět na olšovém kořeni. Ploutev uprostřed rybníka se otáčela.

„Jak rád by nás sežral. Ještě že nemůže na břeh,“ otrásla se bosorka. „Jednou už mě málem dostal. Jenom se o mě otřel a hned jsem byla samá krev. Má kůži jako skelný papír...“

„Ty víš, co je to skelný papír?“ zeptal se Benda.

„Proč bych nevěděla.“

„Na co je rybám šmirgl?“

„A na co je lidem.“

„No, na hlazení.“

„Na hlazení? Vy se hladíte šmirglem?!“

„Tebe, myslím, pohladil šmirglem tvůj bývalý přítel.“

„No, a celý bok jsem měla sedřený,“ uzavřela lítostivě.

„Musíme ho nějak přilákat ke břehu, jestli ho máme teda zabít,“ přerušil jsem jejich rozhovor.

„On sám nepříplave,“ potvrdila Bosorka vědoucně.

„Já bych se na to vykašlal,“ navrhl Benda a toužebně se podíval směrem k boudě na druhém břehu. Vím přesně, co chtěl udělat. Lehnout si na slamník, kouřit

a podřimovat, koukat se do pavučin na stropě a pak se probudit z mého snu a vstát a jít malovat na svoje plátno, nebo si uvařit kafe se svou krásnou ženou Martinou. Ještě to nebylo možné. Ostrov se sice trochu třásl, nebe však ještě nepukalo.

Ozvalo se zakejhání a plácání křídel. Z rákosí vyrazila barevná kačenka, prchající před čímsi pod hladinou, viděli jsme jen vlnku zdvíhající se před nějakým snad čenichem. Vše ostatní bylo jen hrozivé tušení, do kterého jsem bez rozmyslu vrazil naši harpunu. Když jsem ji zvedl z vody, na zakalené špici umírala veliká krysa. Těžko říct, zda to byla ondatra nebo vydra, kdo z nás to pozná? Už jsem chtěl setřepat svou nevalnou kořist zpátky do vody, když mě Benda zarazil: „Můžeme ji použít jako návnadu.“

„To je nápad! On cítí krev na dálku,“ povídá bosorka. „Podívejte, jak se celý třese.“ Skutečně, ploutev uprostřed rybníka se třásla jako kohoutí péro za kloboukem.

Benda si prohlížel ránu v boku vodního zvířete a mumlal si jakoby pro sebe: „Ty mu chceš udělat vlastně to samé, co udělal Honza téhle, já nevím... kryse? Rozumíš tomu? Vůbec ji neznal a hned ji zabil.“

„Ale já ho znám, a ta rána bude muset být hlubší. Radši abys házel ty, ty jsi silnější, a on,“ ukázala bradou směrem k ploutvi, „není žádný takovýhle chlupáček.“

Pohládila zabité vodní zvíře po hlavě a zeptala se nás: „Nepřipomíná vám dětského medvídku?“

„Co ty máš s dětskýma medvídkama?“ zeptal se Benda.

„To co všechny ostatní děti,“ odpověděla mu zostara, ale přitom se dívala se zalíbením na jeho široká ramena. Beztak jí šlo jen o to, aby toho jejího ochočeného

prorazil skrz na skrz, nebo ještě lépe přišpendlil ke dnu. To by bylo asi tak všechno, co od něj chtěla. Alespoň já jsem si to myslel, když už jsem byl oceněn jako způsobilý harpunovat tak leda plyšové medvídky.

78 Krev z ní prýštila všemi otvory, co jsme do ní na-
dělalí. Vznášela se na vodě u břehu připoutána provazem spleteným z popínavých rostlin a nitky její krysí krve pronikaly do žraločích nozder. Pokušení se zdálo být nesnesitelným. Divoce rejdlil uprostřed rybníka, vyskakoval z vody, hledal nás na břehu. Ale my jsme byli dobře schováni v křoví. Chuť rostla. Malí žraloci v okolních rybnících byli také divocí. Zakusovali se do sebe a rvali si hřbety a ploutve. Dokonce i oceán za vnějšími bariérami nějak vztekle kypěl. Vlny za hrázemi stály jako vody Rudého moře, když po jeho dně procházeli Izraelité suchou nohou.

Nepřítel uprostřed rybníka ještě stále váhal. Voda už byla jen samá krev a mezi zuby pořád nic. Krysa ze sebe vydala vše, co mohla. „Co jestli nezabere?“ zeptal jsem se Bandy, který dřepěl vedle své harpuny a nepřítomně hleděl do vroucí vody.

„Nevím.“

„Budeme muset použít něco silnějšího,“ nadhodila bosorka.

„Co třeba?“ ptám se.

„Tebe třeba,“ zasmála se. „Chuť s žárlivostí — to by muselo zabrat.“

„Co blbneš se žárlivostí?“

„On žálí na každého mužského, do kterého se zakoukám.“

„Ty ses do mě zakoukala?“

„Ty sis toho nevšiml?“

„Už jede!“ přerušil nás Benda.

Nepřítel prorazil kruh svého strachu a s mohutnou čelní vlnou se hnal k návnadě plovoucí v rudé kaluži na okraji rákosí. Rozhrnuli jsme keře. Uviděl nás, ale už nedokázal zastavit ani obrátit. Vyvaloval své nehybné parybí oči a otvíral tlamu, jako by nás chtěl spolknout i s celým ostrovem. Kalený hrot se vznesl vysoko nad Bendovu hlavu a potom nádherným obloukem letěl přesně do místa, kterému se rozjetý žralok nedokázal vyhnout. Hrot mu pronikl bokem až do břicha, a když se umírající nepřítel otočil na záda, vypadal jako loď se stožárem bez plachet. Tak zakotvil v přístavu u mrtvé křisy. Čekali jsme tam na něj a najednou jsme byli bezradní. Jeden rybník je čistý. To nemůže projít. Tohle nám nemůže projít, opakoval jsem si pořád dokola. Tohle nám neprojde. Bosorka se brodila vodou k umírajícímu nepříteli. Dívala se do jeho hasnouceho oka a brečela. Oko se zavíralo, a když se zavřelo docela, poznal jsem, že nám to vskutku neprojde.

Vlny oceánu kypícího kolem prorazily dubové a olšové zátarasý na vnějších hrázích a valily se do poklidných vod rybníků. V těch vlnách připlouvaly tisíce žraloků a jiných nepředstavitelných bestíí, proti kterým byl bosorčin nepřítel jen gumovou žabičkou na hraní do vany. Voda stoupá a hráze mizí. Vyšplhali jsme všichni tři do koruny velikého dubu. Třásl se s námi jako stéblo. Potom se utrhl. Jako by ho něco nevýslovného tam v černých vodách pod námi uhryzlo. Strom se s námi točil jako pírko ve víru. Už jsme jeden druhého neviděli ani neslyšeli, už jsme snad ani nebyli. Stoupali jsme zpitoměli hrůzou vzhůru k hladině probuzení.

Men se zastavil před vraty. Tudy se vchází dovnitř. Černá štěrbina mezi dřevěnými křídly se na něj varovně šklebila. Otřel si z tváře drobné kapky petroleje. Déšť padal bez přestání už několik dní. Náměstí se rozplývalo v neurčitých mlhách a výparech stoupajících z těkavých kalužin. Žluté kapky v zelenavém soumraku. Město umírá.

Někdo na ta vrata vyryl veliký kosodélník, jehož delší osu tvořila svislá štěrbina mezi křídly. Obrys kosodélníku byl ověnčen škrábaní znázorňujícími jakési paprsky.

Omítka na kamenných kvádrech tvořících obložení vrat byla rozpraskaná a sypal se z ní písek. Na obnaženém kameni bylo možno rozpoznat nějaké vrypy. Přidřepl a setřel vrstvičku písku prosáklého petrolejem a odkryl zcela zřejmé obrysy podivného zvířete. Padalo hlavou dolů a podobalo se medvědu, jeho tlapy byly vyzbrojeny dlouhými hrubě stylizovanými drápy. Obraz byl tak prostý a jednoduchý, jako by jej nakreslilo dítě.

Na protější straně vrat objevil Men podobný obrazec znázorňující rovněž zvíře, krokodýl se supí hlavou, podivné. Men udiveně přejížděl konečky prstů po hlubokých vrypech vytesaných neznámým dlátem. Kámen byl hrubý a studený, žula. Jen tak maně odhrábl další kus omítky a narazil na kámen mnohem hladší

a jemnější struktury. Pískovec, tak je to, loupal omítku dál, dům je postaven z pískovce. Kameny s obrazy byly do obložení vrat vsazeny později.

A co nahoře ve vrcholu klenutí vrat, je tam také vsazený kámen? Poodešel kousek a z hromady haraburdí vytáhl kus trubky. Rachot železa mu znovu připomněl, kde vlastně je, i praménky petroleje stékající z vlasů za límec košile, ale celé okolí mu připadalo jaksi méně skutečné než ty podivné obrazy. Několikrát udeřil trubkou do vrcholu klenutí a na hlavu se mu snesl déšť úlomků a písku. Spíš tušil než viděl hrubý obrys lidské ruky, pět roztažených prstů a dlaň.

Podíval se napravo, nalevo a nad sebe a zatlačil do levého křídla vrat. Ustupovalo pomalu a pomalu se rozevíral kosodélník na nich vyrytý. Men vstoupil. Tma tmoucí. Nic není vidět. Jeho paměť a vše, co v ní bylo, se rozpustilo v absolutní temnotě. Udělal několik kroků, nevěděl kam. Šmátral rukama kolem sebe. Ještě jeden krok a...

Tmu prořal světelný paprsek. Klíč, který pomalu otevíral jeho mysl. Nevěděl nic, ale tušil všechno. Postoupil ještě o několik kroků. Očima pátral po zdroji světla, který byl zastiňován obrovskou hromadou podivných útvarů. V šeru nahmatal dřevěný zátaras. Prkna z leštěného dřeva. Šlápl na něco, shýbl se pro to. Byla to kniha, ležela mezi jinými drobnými předměty, které se tu povalovaly jako suť spadaná z úbočí skály. Když knihu otevřel, rozpadla se v prach.

Odkud sem přicházejí světelné paprsky? Pohlédl k vrcholu hromady před sebou. Nahmatal hranu, zaťal do ní prsty a vytahoval se vzhůru. Co to je? Pátral nad sebou po dalším chytu. Vsunul nohu do mezery mezi deskami, vzepřel se. Po čem to lezu? Prkna a mezi nimi

něco měkkého, houpavého. Tady to je polštář! Jsou to snad postele? Vzpíral se nahoru přes těžké staré dřevěné manželské postele. Desítky ložnic na sobě. Jeho kolena se propadala do prastarých drátěnek, vše se kymácelo, postranice a čela do sebe narážely. Pod polštáři nacházel plesnivé ovoce, knihy, brýle, cigaretové špičky, mince a dětské hračky. Měl pocit, že už tu někdy spal.

Prostěradlo zmáchané potem, nebo je to krev? Matrace ještě pořád dusí třes dlouhých nocí. Men přelézá z jednoho lidského pelechu do druhého, pořád nahoru pyramidou opuštěných hnízd. Přímo tě tu cítím. Spal jsem tu s tebou, ale ty už ses nevzbudila. Infúze času pomalu odkapala a tam venku za okny houstlo olovo.

Tady jsi v bezpečí, tady v lodičce pro dva, ležíme stuleni pod peřinou a je nám dobře. Hromada postelí se mu pod nohama třásla jako nebezpečné lešení. V polospánku se převalil přes dřevěný bok. Nohy měl těžké jako pytle písku. Víš, spánek byl naším jediným potěšením, jediným úplným soukromím. Hlavu pod polštář a slyšíš jen hukot krve v uších a tam venku někdo zvrací až do úplného vysílení.

Men šplhal pořád nahoru, teď na boku kymácející se hromady postelí navrstvených jako vraky lodí v údolí na dně moře. Milovali jsme se tu přece, vzpomínáš, celá noc jako stan pro nás dva. Něco měkkého prasklo, ze staré ohřívací láhve vytéká studená voda.

Ta hromada snad nemá vrchol. Vše se jen houpe a desky, kterými je obestavěn dům bezvědomí, do sebe narážejí. Je to Men, kdo to všechno rozrušil. Dlaně plné třísek, rve se vzhůru a balancuje na vratkých hranách vysokých čel. Kam až povedou tyhle zavlhlé jámy bezvědomí. Ano, já vím, tady na ten trubkový rošt ho přivázali a nechali ho řvát celou noc.

Ve starém zrcátku se odrazil paprsek světla. Tak krásná jsi bývala. Men po něm chňapl jako pes po kosti. Tudy nahoru, tam, kde svítí ta prokletá lampa. Konstrukce se prohýbá a víří se prach mořské trávy. Děti v postýlkách odplouvaly do noci a mizely nám z dohledu a v dálce svítily jako hroby na dušičkových hřbitovech. Tady, na téhle posteli ses narodil, v proudu krve jsi začal křičet. Tady jsi spal.

Men otevřel oči. Stál na vrcholu kymácejícího se lešení a zdálo se mu, že v rachotu a praskání všech těch strašných postelí pod sebou slyší pláč dítěte. Byl to malý Men, ještě ani neviděl, jen dýchal a rozhazoval ručkama do prázdnoty kolem a křičel z plných plic.

Vystoupit na vrchol pyramidy znamená ocitnout se v tichu. Křik malého Mena náhle ustal a velký Men, nyní už zcela probuzený, stál tiše. Jeho myšlenky byly v tom tichu obnažené a chladné. Dům prý stojí nad studnou, ale co je nahoře? Podivná klenba, její vrchol je stále nedohledný. Je to snad věž? Tam někde už musí být nebe, olověné mraky a petrolejový déšť. Není to tak, jeho pohled se propadal do hlubokého prostoru vykrojeného velikým klínovitým stínem, na jehož vrcholu zářil světelný bod.

Světlo. Men náhle pochopil, odkud ho zná. Byl tehdy ještě malý chlapec, když přilétaly ječící encefaly a chrlily na město hořící mlhy. Lidé se skrývali v tunelech pod městem a nahoře zuřily požáry čadivými plameny petroleje. Men s matkou utíkali do krytu, a na jednou byla na schodech tma. Žárovky osleply. Kdosi křičel, že zasáhli generátor. Ze tmy se ozývalo sténání a nářek zraněného člověka, kterého někdo ve tmě přepadl a oloupil. Někdo ho zabil. Ale on ještě stále křičel, ještě nechtěl být mrtvý. Matka držela Mena za

ruku a neustále šeptem opakovala: „Mlč, nekřič. Je tma, všechny nás tu zabijí. Každý může udělat, co se mu zachce, když je tma!“

84 Tiskli se s matkou k sobě a kolem duněly kroky a někdo dýchal příšerně blízko. Nahoře nad nimi hučel neviditelný požár. Najednou se tam dole pod schody rozsvítilo světélko. Někdo zapálil svíčku a rukou chránil její plamen. Okraje jeho prstů byly rudé jako tekoucí železo. Člověk s plamenem v ruce se skláněl nad zraněným a jeho světlo zářilo podzemím a dopadalo na tváře lidí, kteří vylézali z temných výklenků a pomáhali ošetřit zabitého člověka. Stejně světlo viděl teď Men zářit vysoko nad sebou.

Nemohl se však k němu dostat. Vyšplhal se až na vrchol pyramidy lidského spánku, a přesto byla od něj hvězda čisté dlaně nekonečně vzdálena. Co teď? Člověku nenarostou křídla, když je právě potřebuje. Sám v pustém domě napráskaném starými postelemi. Nahoře nedosažitelné světlo a dole...? Cosi se tam hýbe. Něco sem leze, nahoru mezi postranicemi a čely. Co je to? Jakési podivné pohyby a záškuby rozviřují hromadu lidského bezvědomí. Tam, tamhle to vidím, leze po vnější straně. Vypadá jako medvěd, jako obrovská krysa. A tam dole! Dvě krokodýlí pracky se vzpírají mezi postranicemi, a teď se objevuje opeřená hlava s hákovitým zobákem. Jak podivně to vrní a syčí. Ne, nelezte sem, zůstaňte dole! Kdo vlastně jste?

„Uteč! Uteč!“ Výkřik naplnil celý prostor domu. „Jsou to thornousi a pyrani, přízraky tmy!“ volal na něj naléhavý ženský hlas. „Skoč dolů, sem ke mně!“ Menovi se zdálo, že se dole na druhé straně hromady v mihotavém světle leskne vodní hladina. Nohou mu projela prudká bolest. Cosi ostrého se mu zaseklo do nártu.

Uskočil. Dopadl na drátěnou síť, pod kterou se ve tmě nepříčetně leskla bělma dravčích očí. Drápy trhaly drátěné pletivo a nad čelem protějšší postele se vztyčila opeřená hlava a kývala se ze strany na stranu, jak zobák hledal svou kořist. Men cítil, že má botu plnou krve. Drátěná síť pod jeho nohama se prohýbala pod nárazy chlupatých tlap. „Skoč, skoč!“ Ženský hlas se mu zařízl do mozku. Vzepřel se nohama proti krvavým bělmům a odrazil se ke skoku tam, kde tušil ústí studny. Letěl a padal, narážel a kutálel se dolů a každá postel ho poznamenala ránou. Když dopadl na vodní hladinu, ztratil vědomí.

Jeho šaty nasákly vodou a táhly jej pod hladinu. Klesal a klesal. Nemohl dýchat. Do úst se mu valila voda. „Já se utopím? Zemřu?“ Blízkost smrti v temnotě bez světla jej probudila k životu. S vypětím všech sil ze sebe strhal šaty a nahý jako prst šplhal zoufalými tempy vzhůru.

Jeho ústa prořízla vodní hladinu. Ruce vylétly do prázdného vzduchu a jiné lidské ruce je uchopily a pomohly mu nahoru. Zůstal ležet a díval se na ni. Měla dlouhé tmavé vlasy a bílé čelo. Nad jezerem bylo zamračeno a šedo. Na vzdáleném břehu leželo začernalé město přikryté jedovatými mraky. Na druhém břehu, ke kterému loďka mířila, se do závratné výše tyčila hora, v jejímž stínu ležela celá okolní krajina.

„Ty jsi mě volala?“

„Ano, a ty jsi skočil, na rozdíl od jiných, a proto jsme spolu.“

„A kde je dům? Ten dům!“ vykřikl Men náhle zděšeně. „Ten dům se studnou!“

„Dům? Snad brána! Prošel jsi bránou a myslel sis, že jsi v domě. Nemohl jsi uvěřit, že světlo, které tam vidíš, není lampa pod stropem, ale že září na nebi.“

Druhý den dorazili ke břehu. Ráno bylo šedivé a zastíněné jako všechno v tom kraji. Leželi spolu na písku a spali. Nad nimi se tyčil černý klín hory. Její okraje byly rozžhaveny světlem, kterému bránila. Celá země ležela v jejím stínu, a nebylo nic, co by v jejím stínu neleželo. Když se probudili, mohli jít dál jedině do kopce. Šli tedy kamenitými cestami, jako dva lidé v údolí stínu smrti.

PRÁZDNINY

The image features a solid black background with several white diagonal lines of varying lengths and orientations. The lines are scattered across the frame, with a notable cluster in the upper left and another in the lower right. The word "PRÁZDNINY" is printed in a bold, white, sans-serif font in the upper right corner.

Daniel Nedostál jen málokdy vydrží spát déle než dvě hodiny v jednom kuse. V potrhaných nocích bloudí po bytě, jí sušenky, pije vodu z vodovodu nebo mléko z ledničky, zbytečně usedá na desku záchodu a pak znovu zalézá do postele a vrací se k započatému snu, ve kterém domýšlí a dožívá to, co v životě nestihl.

Vzpomínka ho zastihla u kuchyňského okna při pohledu na bezlistou lípu, osvětlenou studeným světlem pouliční lampy. Umřela loni. Asfalt ulice jí otrávil kořeny. Nebyla stará, asi tak třicet. Taková pacientka, brýle, sponka na spánku, skromný protestantský úsměv. Exitus ji proměnil v cosi neurčitého, v cosi, co už není. Když na oddělení někdo umře, všechno je cítit už jen dezinfekcí. Měl tehdy noční službu. Když bylo po všem, sedl si na kraj postele v inspekčním pokoji, červenou hadičku stetoskopu přehozenou přes krk, bílou blůzu rozepnutou, na těžké hrudi mu zasychal pot a on přemýšlel o tom, jak si zvykne na věci, na které si zvyknout nemůže.

To bylo před třiceti lety, tehdy ještě nespavostí netrpěl. Teď usrkuje vody a cítí, že se všude kolem něj rozprostírá město, ve kterém umírají lidé, a s ním už to mnoho nedělá. Většina mých pacientů už umřela. Tohle vědomí si ponesu s sebou, až naposledy projdu vrátnicí nemocnice. Do penze. Na věčnost si ponesu všechny

své chorobopisy jako štít a Bůh bude muset rozhodnout, zda to bylo dobré.

92 Sedm dnů stvoření. Opakuje se to každý týden. Každých sedm let. Každých sedmdesát let a pak už se já opakovat nebudu. A mohlo to skončit mnohem dřív. Ještě teď slyší dunění svých vlastních kroků na plechové rampě, když prchal z mostu, který vzápětí vojáci odpálili. Zbytečně na konci války. Jako by snad chtěli zabít jenom jeho a těch pár kluků, kteří si tam hráli. Zánět ledvin, na který už umíral v nemocnici v Brně jako student medicíny. Otec mu tehdy řekl vstaň, a manželka ho podepřela a on neumřel a dokončil studia. Vojenská pohotovost za karibské krize, ostré náboje, polní nemocnice, bezmocná opilost — světová válka na krku. Každých sedm let jeden oblouk mostu, a druhý břeh je stále v nedohlednu. Daniel Nedostál by jej také chtěl vyhlížet s radostnou nadějí zbožných starců. Vyprovodil však ze světa příliš mnoho zbožných i bezbožných i těch, kteří svět ani pořádně nezahlédli. Teď jej zaplavuje mlčení. Ticho, které jediné může být modlitbou starého lékaře.

Znovu uléhá do postele, která ani nestačila vychladnout. Naslouchá dechu manželky, z vedlejšího pokoje slyší noční pohyby vnoučat, která jim tu přes sobotu a neděli zanechal rozvedený syn. Potřetí té noci usíná. Syn a sen. Zní to jako vzdálený zvon. Sen a syn. Zvon se ozývá nad krajinou, která je vylámaná v zemi jako veliký lom. Plná měst a vesnic. Rozlehlá plástev suchých sídel, v nichž lidé nemohou žít, ale musí. Jako by jim to poručil nějaký Stalin. Tyran nejhodnější ze všech lidí na světě. A oni pro něj pracují v lomu, jehož hranice jsou v nedohlednu. Daniel nepracuje. Stojí před zaprášeným nemocničním barákem a cítí svíravou chuť přítomné chvíle na jazyku.

Potom se cosi hrozného ozve. Jako by přetrhli ocel. Podívá se vzhůru. Mezi mraky letí černá konstrukce mostu. Oblouky, jaké za války překračovaly řeku Moravu, a za nimi další a další. Sypou se z nebe jako strašlivý kovošrot, a kam dopadnou, vyhazují do vzduchu gejzíry hlíny a zdiva. Mezi mosty blýskají jasně červené mžitky. Ostré jehly se křížují všemi směry. Katetry, sondy, jehlice usmrcují lidi. Daniel Nedostál vidí, jak lidé uléhají do hnízd v kráterech, jak se chumrlají v záření, které omotává zemi nespočetnými svazky zlatých nití. Veliká zářící síť zatahuje svět a lidé umírají. Daniel Nedostál nemůže pochopit, proč on sám není zasažen. Vidí, jak se svět svíjí v jediném kotli, a sám zůstává nedotčen. Jako by ani nebyl. Zůstal z něj jen nehmotný pohled, který nemá oči, aby jimi plakal, ani ruce, kterými by si ty oči mohl zakrýt.

Urputný dávivý kašel najednou zrušil apokalypsu. Daniel se probouzí, leže naznak s rukou na očích. Někde na okraji ještě srší červené jehly a zlaté nitě, ale uprostřed už vystupuje okno se záclonou a v ní několik osvětlených oken protějščího domu. Další poryv kašle. To bude Ludvík, starší z obou vnoučat. Kašle už týden. Daniel vstane, obrátí chlapce na záda a upraví mu polštář, aby měl více pod hlavou. Chlapec už zase spí. Dělníci vstávají na ranní šichtu. Daniel usedne na okraj postele a cítí únavu, kterou už žádný spánek nezažene.

Doktor Satinský se rozhodl, že bude žít jinak. Doposud žil jako zvíře. Denně pil a přejídal se bufetovou stravou. Pracoval v nemocnici jako přidavač u zedníků. Styděl se za to a bál se předáka. Dříve působil ve výzkumném ústavu mikrobiologickém. Byl takříkajíc otcem projektu dítěte ze zkumavky. Možná že Bůh, ve kterého nevěřil, jej za to potrestal. Srazil ho na kolena. Zapletl se s barmankou s výrazným sexuálním chováním a čokoládovou náplní. Zničil si rodinu. Začal chlastat a usínat s hlavou na barových stolcích. Vypadl z výzkumu a posléze i od barmanky.

Krabice s knihami, nějaké prádlo, oblek po otci, sto dvacet kilo živé váhy a kabát tak těžký, že místo poutka používal řetízek od špuntu do vany, a lopata u zedníků v nemocnici. Pořád tomu nemohl uvěřit. Zatvrdil se a hledal jádro problému v kosmické filozofii. Přemýšlel o tom, co může být a on o tom neví. Jakým způsobem existuje věc, která pro něj není, poněvadž mu nevstoupila do vědomí. Chlastal a přemýšlel o tom, proč vůbec něco do vědomí vstupuje, a když něco, proč ne všechno. Nedokázal to odít do slov. Dlouho seděl na balkoně, opíral se čelem o zábradlí a mlčel, pak řekl: Hm, a zase mlčel. Snažil se představit si to, co si nemůže představit, protože to existuje mimo jeho představivost.

Chodil domů z práce v montérkách. Šel vždycky rovnou do sklepa, tam se převlékl do svetru a do tepláků a vyjel výtahem nahoru do bytu, který mu přenechala matka, když už tak dopadl. Jeho montérky existovaly ve sklepě. Věděl o nich. Jeho žena a syn existovali u ženiných rodičů, ti byli také v pořádku, taky o nich věděl, ale co v hlubinách kosmu nebo v mikrosvětě, tam se pohybují entity, o kterých nemá tušení, to je nesnesitelné.

Pil jablečné víno v podřepu rovnou u ledničky, kterou zase jednou kompletně vyžral. Neměl peníze a cítil nesnesitelnou trýzeň, že neví o tom, co je. On přece není žádný agnostik jako Taťána. Taťána byla moc hezká drzá holka s velkou pusou. Seznámil se s ní v hospodě. Řekla mu: Co si nepamatuju, to neexistuje, a chtěla, aby s ní šel tancovat do klubu Kobra. Nešel. To by si zrovna mohla s sebou vzít medvěda. Byl by méně směšný než stodvacetikilový biolog ve svetru a v teplákách. Taťána měla rychlé myšlení a na svém přesně ohraničeném ledě bruslila s virtuozitou anglické krasobruslařky. Co je za mantinely, o to se nestarala. Jednou se spolu vyspali, ale nebylo to dobré. Doktor Satinský smrděl potem, a tak museli pít hodně vodky, a pak to byl spíš zápas dvou slepců. Nepřestali se scházet, ale vícekrát to nezkoušeli. Doktor Satinský navíc nemohl pochopit, že Taťáně vůbec nevádí, že neví o tom, o čem on vlastně neví také, bylo to na zbláznění.

Odložil prázdnou láhev na podlahu a snědl poslední trojúhelníček taveného sýra, který v ledničce zbyl. Byl opilý a nemohl si pomoci. Přemýšlel o dítěti ve zkuhavce. Přesným postupem spojili v laboratoři vajíčko se spermií a počali člověka. Jablečné víno mu leptalo mozek. To byl přece popsáný proces, nebylo na tom nic neznámého ani zajímavého. Leda že by... Proč vlastně při

rozlehlosti a nekonečné složitosti kosmu dělali zrovna toto? To nevěděl. Složil se na podlahu a zíral na strop. Vždyť on vlastně neví nic o tom, co spustilo všechny permutace od vzniku vesmíru až po chvíli, kdy v laboratoři míchali pohlavní buňky. Teď je tedy dokonale opuštěn a vydán. Entity, o kterých neví, nevstupují do jeho vědomí, ale do jeho života. A on přece není žádný agnostik jako Taťána. I když se teď v kuchyni válí jako prase, ví přece, proč to je. Každý krok je podmíněný. Ale čím je podmíněno to podmínění? Proč vůbec přemýšlí? Udeřil hlavou o podlahu a přestal přemýšlet.

Druhého dne se rozhodl, že bude žít jinak. Dal výpověď u zedníků. Nepil alkohol, omezil jídlo. Běhal každý den v městském parku. Začal chodit a spát s Taťánou. Několikrát se sešel se svou manželkou a se synem jako slušný odloučený otec. Postupně vyhubl tak, že mohl obléci džíny, které nosil na gymnáziu. Česal si vlasy dozadu. Našel si práci provozního chemika ve farmaceutické továrně. Vrátil matce byt a nastěhoval se do garsonky v paneláku na sídlišti. Strhal nevkusné tapety a natřel zdi na bílo. Koupil si lampu na psací stůl. Důsledně zdravil sousedy a umýval schody.

Dokonce byl jednou s Taťánou tancovat v klubu Kobra. Oba přišli na to, že je to pitomost, a šli raději k němu do garsonky. Pili silný čaj a kouřili doutníky. Taťána byla zamlklá a protivná. Řekla mu: Nemůžu pochopit, kdo tě tak změnil. Já jsem to nebyla. Ty jsi neměl žádný důvod, o kterém bych věděla. Je to obludné, mám z toho strach. Jsi tak hubený a pozitivní. To není samo sebou, bojím se, že se to zase vrátí zpátky. Navrhoval jí, že by spolu mohli mít dítě, že by spolu mohli žít. A ona pořád, že tomu nemůže uvěřit, že za tím musí něco být a že ne a ne a ne, dokud to nepochopí.

A proč by spolu měli mít dítě? Co když třeba ona začne najednou řídit jako kdysi on. Spustí se třeba s nějakým barmanem. Takhle je všechno možné.

Doktor Satinský vyšel na balkon. Cítil se hubený a vysílený vši tou abstinencí, ubitý vším tím dobrým, co na sobě napáchal. Pak bouchly dveře. Taťána odešla. Vrátil se do bytu a začal balit. Mechanicky a přesně si skládal nejnnutnější věci do kufru. Věděl, že musí odjet, ale vůbec netušil kam.

Otevřel ledničku a obrátil do sebe zbytek nedopitého piva. Kuchyňským oknem zahlédl v nachovém pruhu nad střechou protějšího domu hejno černých ptáků. Havrani a kavky, letěly do města jako cár utrženého kouře. Vířící živé saze. Postavil vodu na kávu. V dětském pokoji se něco pohnulo. Za chvíli vstanou a pustí si v televizi ty hrozný dyznejovky. Kačeři z Kačerova. „Pořád mi ty děti někdo bere,“ povzdechl si Pavel Nedostál v neděli před ránem a dál sledoval hejna černých opeřenců nad komíny a anténami.

Jak vypadá kavka? Šikovně useknuté polínko. Na širším konci do něj napříč zatlučeš dlouhý hřebík tak, aby vyčníval na druhé straně jako zobák. Domyslíš si křídla a ocas a máš loutku. Když budeš šikovně tahat za provázky, budeš mít kavku, která si jen tak poletuje nízko nad zemí, jen tak poskakuje, pozobává a radostně prozpěvuje: „Ťa, ťa!“ V neděli ráno na vesnici na plácku před kostelem Pavlík Nedostál už umytý a svátečně oblečený poskakuje za ní. Říkají, že kavka se dá ochočit. Chodí pak za lidmi jako pejsek. Prý se dokonce může naučit mluvit, ale to se ještě nikomu nepovedlo.

Kdybych aspoň mohl jít do práce, když do kostela ani nepáchnu. Voda už se vaří. Na podlaze v hale zapleskaly dětské krůčky a vzápětí se ozvala znělka dyznejlendu. Přesní jako hodinky.

„A nebyvalo vždycky tak.“ Pavel Nedostál hleděl do blednoucího nachu, co zůstal po kavkách, a hovořil k dětem, které ho pro televizi nemohly slyšet. „Neděle začínala už v sobotu večer. Celý dům byl pěkně uklizen. Ubrusy vyžehleny. Háčkovaná dečka naškrobená, vypnutá na přehozu na posteli. Stažený králík podložen dvěma třískami na pekáči v komoře. Ještě zamést dvůr a vyměnit květiny ve vázách. Buchty jsou už na porcelánových mísách přikryté utěrkami, aby na ně nesedaly mouchy. Jaké blaho strčit ruku pod plátno a jednu si ukrást. V předsíni řada polobotek a střevíčků čeká na starší děti. Umýt, namazat a vyleštit. Otec to ještě zkontroluje a poopraví. Dokonale vyleštěná bota vlastně neexistuje. Ale je to ideál a ty se k němu můžeš každou sobotu o chloupek přiblížit. V koupelně smaltovaný válec chrlí horkou vodu do vany. Děti jdou napřed a všechny čistá pyžama. Dlouho se neusíná. Jen chvíli se na stropě posunují stíny. Kutáš se do peřin. Malinko se něčeho bojíš. Chtěl by ses ještě pomodlit, ale už usneš, v milosti Boží.

Pavel Nedostál uvařil kávu a jeden hrnek zanesl manželce, která ještě nevstala z postele. Prohodili spolu pár nelaskavých slov a on se vrátil zpátky do kuchyně. Jednou jako chlapec našel kavku, která byla tak promoklá, že nemohla létat. Zavřel ji do prázdné králíkárně, aby se osušila. Dal jí tvaroh, celého čtvrt kila. Že kavky rády tvaroh, to se ví. „Ťa!“ řekla mu kavka, snědla čtvrt kila a poťouchle se na něj dívala přes mřížku. Když ji po čase vypustil, vztekle odešla a už se nevrátila.

Děti přiběhly do kuchyně, popadly z ledničky nějaké jogurty a odnesly si je k televizi... a potom se šlo do kostela, nahoru cestou mezi záhony pivoňek. Muži a ženy, kterým Bůh žehnal manželskou věrnost a práci.

100 A jejich děti, mezi nimi Pavlík Nedostál, nemohl dočkat konce kázání, a přitom tomu věřil, ach, jak věřil. Po kostele stisky rukou, zdravení, úsměvy, oběd, polévka a v ní mnoho toho zeleného ze zahrady. Pečený králík. Kdo chce srdce? Já ne! Já taky ne! A já si ho vezmu rád. Takové malé jako psí hovínko. Odpoledne po kávě a po nádobí se sluší jít někoho navštívit, třeba starou paní, která se už nedostane na bohoslužby. Nebo se sluší napsat dopis někomu blízkému a opuštěnému. Taky si můžeš vytáhnout králíka z králíkárný, chovat ho v náručí a věřit, že tě má rád. Cítíš, jak mu bije srdce.

Pavel Nedostál v kuchyni váhá. Má si uvařit ještě jednu kávu, anebo si otevřít čerstvé pivo? Neměl by přece jen zajít do kostela? Poslouchat faráře, konfidenta minulého režimu, který už je zase prelátem a přežvykuje evangelium jako žvýkačku bez cukru? Může se hříšník objevit ve sboru? Může být člověku zároveň dobře i špatně? Bůh ví.

Nakonec se jen tak bezradně zastavil mezi dveřmi obývacího pokoje. Díval se na své potomky a cítil, že jsou tak živí a skuteční, že jim žádná malá mořská víla neublíží. A on, jejich otec? Připadá si jako ta kavka. Spíš jako to polínko s hřebíkem v hlavě. Chtěl by k tomu něco říct, ale bohužel, ještě ho nikdo nenaučil mluvit.

Musel na chvíli zastavit. Víčka mu těžkla, oči pálily a v mlze osvětlené reflektory vozu viděl přízraky neexistujících aut. Sjel ze silnice na šterkové parkoviště. Vystoupil z auta a tiše si lamentoval nad životem, kterému chtěl ujet. Prázdna škarpa, křoviny, zamlžená pole, a to je všechno. Jak rád by se teď napil teplé kávy z termosky. Takový komfort už život neposkytuje. Cigaretu snad. Jako na vojně, ohřát si hubu a stříhat metr, jehož konec je ovšem v nedohlednu. Jsem přesně uprostřed mezi jedním a druhým nekonečnem, a tak žádný můj pohyb, i kdybych měl místo téhle staré škodovky nejrychlejší bourák, mě neposune ani o milimetr blíž k cíli. Uzavřel své úvahy a dál hleděl nepřítomně jako buvol na křoví za škarpou.

Nevěděl, zda to byl ten buvol, ke kterému se přirovnal, nebo prázdné trpné osvětlené křoví za škarpou, něco mu připomnělo podobné zastavení na dálnici poblíž města Buffalo. Myslel to tehdy před léty se sebou vážně, a tak se vypravil do Spojených států, aby si procvičil angličtinu a poznal svět. Vypadalo to tam úplně stejně jako teď tady. Šterk, tráva a křoví jsou asi stejné na celém světě, alespoň v naší zeměpisné šířce. Tehdy ho k zastavení nepřiměla únava, ale podivný zvuk, který vycházel z motoru. Klokotavé chrčení, jako by se autu udělalo špatně. Brzy ráno, skoro ještě tma, a on

uprostřed ničeho s porouchaným vypůjčeným autem, kterému nerozumí. Bezmocně nahlížel pod kapotu. Co dělat? Vykouřil pár cigaret a tupě hleděl do křoví u silnice, jako by z něj měla vylézt nějaká záchrana. Pak si řekl, že pojedou pomalu dál zvuk nezvuk, dokud nepotká benzínovou pumpu nebo servis.

102 Tiše propadal zoufalství a čekal, kdy se z motoru začne kouřit a vyšlehnou plameny. Ruce na volantu mu trnuly a on přemýšlel, proč to všechno. Proč vlastně jede z Niagary do Buffala.

Rozednilo se a doktor Satinský uviděl v ploché krajině před sebou mohutné konstrukce mostů a věže města na břehu jezera. Na křižovatce před mosty malá benzínová pumpa. Zastavil. Chrčení ustalo. V plechové boudě u stojanů seděli tři lidé. Černoška v montérkových kalhotách s mostem a s pěkným pestrým šátkem na hlavě měla takový mateřský výraz a v jejích očích jako by pořád stály slzy; starý černochoch v klobouku, ruce sepjaté na držadle hole a šedivou bradu na sepjatých rukou, do tváře mu nebylo vidět; a mladý chlapík, věkem by to mohl být jejich syn, ale byl bílý. Udělaný pořez s tvrdým ksichem a vyholenou hlavou, všechno na něm bylo zmaštěné vazelínou a olejem. Pili kávu a vypadali, že k sobě nějak patří. Doktor Satinský jim začal vysvětlovat svoje potíže. Hleděli na něj každý po svém, bez valného zájmu, až se mu zdálo, že mu nerozumějí. Tu ho mladý chlapík přerušil: „To je výfuk, to slyším. Asi netěsní.“

„Můžete se na to podívat?“

„Hm,“ řekl mladík a nehýbal se z místa. V jedné ruce držel kávu a v druhé cigaretu. Zdálo se, že se s tím nedá nic dělat.

„Kávu?“ zeptala se černoška doktora.

„Ano, prosím.“

Nalila mu do kelímku nechutné térovité neskafe, a když mu je podávala, dívala se na něj tak soucitně, jako by se mu v příští chvíli mělo něco hrozného stát. Poslední káva, než tě zapíchnem, okradem a hodíme z mostu do jezera, proběhlo doktorovi hlavou. Ale nesmysl, jsou to hodní lidé, jako vystřižení z nějakého sociálního filmu. Všechno mu připadalo trochu neskutečné. Třeba mu to nespraví a on tu bude muset zůstat už navždy.

Mladík se zvedl a vykročil k autu.

„Německé auto,“ řekl s pohrdáním, když došli k vypůjčenému volkswagenu. Doktor otevřel kapotu a mladík se podíval dovnitř.

„Nastartujte to.“

Zase se ozvalo to odporné chrčení. Mladík zmizel pod kapotou a za chvíli se s úsměvem vynořil.

„Co jsem říkal, těsnění u výfuku. Chce to vyměnit.“

„Můžete to udělat? Zaplatím vám,“ navrhoval doktor chvatně.

„Ne, na německým autě ne. Nemám takový těsnění.“

„Tak co s tím?“

„Nic.“

„Nic?“

„Nic, klidně jeďte dál, to je dobrý.“

„A co ten zvuk?“

„Ten zvuk autu nic nedělá, jen vás to bude otravovat.“

„Vážně?“

„Vážně. Je to jako děcko, taky brečí a přitom neumírá,“ uzavřel mechanik a odkráčel zpátky do boudy.

Doktor Satinský se rozjel k obludným železným konstrukcím a snažil se neposlouchat ten nervy drásající zvuk, který ho teď bude provázet celou cestu.

Přemýšlel o tom, jak si lidi můžou jen tak žít u benzínové pumpy a všemu tak pěkně rozumět.

Jako děcko, opakuje si teď na štěrkovém parkovišti mezi poli a vzpomíná, jak celé noci nosíval svého plačícího syna na rukou. A neumírá. Tak je to třeba brát, po americku. Vlezl do auta, nastartoval, zařadil rychlost a rozjel se za svými přízraky.

Z komína se vine tenký proužek bílého kouře a rozplývá se v modři zimního nebe. Odkudsi přilétla vrána a usedla na teplé zdivo hned vedle čadícího otvoru. Mrzne, až praští, ale uvnitř domku je teplo. V obývacím pokoji sedí tři ženy. Ani vánoční stromek a cukroví, ani koledy nemohou zakrýt rozladu, která tu panuje.

„Svéprávnosti ho nezraví a on nás všechny úplně zničí!“ stýskaly si ženy na svou společnou starost. Na svého syna, vnuka a pravnuka Štěpána Jeřába. Právě ho nechaly odvézt sanitkou do nemocnice.

Štěpán se nějak nepovedl. Smůlu měl už před narozením. Matka ho měla za svobodna. Nešťastná holka. Nějak moc rychle jí rostla prsa, a tak ji pořád někdo dráždil a osahával už na základní škole. Ne snad že by v tom našla zalíbení, ale jaksi ten osud přijala nebo nedokázala odmítnout a časem se z ní stala taková, jak se říká, „dávačka“. Starší kluci, kteří ji jen tak z bujnosti nutili k bůhvíčemu, si všichni nakonec vzali jiné holky a teď pracují a nosí manželkám pěkné výplaty. Kvěťe Jeřabové z toho všeho zůstal jen outěžek jménem Štěpán.

Ani potom se Kvěťe život nedařil. Špatná pověst k ní přiváděla špatné muže. Žádný u ní dlouho nevydržel a všichni nesnášeli toho nepodaru Štěpána. Protivný a drzý už v povijanu. Ve dne spal, v noci řval. Všechno

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti
eReading.